

FAGPLAN

1. STUDIEÅR

avvikling 98/99

INNHOILDSFORTEGNELSE

Side

1.0	FORORD	1
2.0	OVERSIKTSPLAN 1. STUDIEAR	2
3.0	UNDERVISNINGSMAL 1. STUDIEAR	3
4.0	SYKEPLEIE SOM KUNNSKAPSOMRADE OG PRAKSIS	6
4.1	SYKEPLEIEFAGET DEL I	8
4.1.1	Sykepleiens historiske/filosofiske og etiske grunnlag	8
4.1.2	Grunnleggende sykepleiebehov	12
4.1.3	Sykehus hygiene	15
4.1.4	Demonstrasjon av metoder/prosedyrer	17
4.2	SYKEPLEIEFAGET DEL II	18
4.2.1	Metode for datasamling/sykepleiejournal	18
4.2.2	Praktisk bruk av administrative pleieplaner	18
4.2.3	Sykepleierens ansvar overfor friske eldre	20
4.2.4	Obstetrisk sykepleie	20
4.2.5	Sykepleierens ansvar innenfor offentlig helsearbeid og bedriftshelsetjenesten	21
4.2.6	Samfunnshygiene	23
4.2.6	Sykepleie innenfor H.V.P.U.	24
5.0	SYKEPLEIENS NATURVITENSKAPELIGE GRUNNLAG	26
5.1	ANATOMI - FYSIOLOGI	26
5.2	BIOKJEMI	31
5.3	MICROBIOLOGI	32
5.4	ERNÆRINGSFYSIOLOGI	34
5.5	PATOLOGI	36
5.5.1	Generell patologi	36
5.5.2	Spesiell patologi i forhold til svangerskap, fødsel og barselpleie	38
6.0	SYKEPLEIENS SAMFUNNSVITENSKAPELIGE GRUNNLAG	40
6.1	PSYKOLOGI	41
6.1.1	Grunnleggende psykologi	41
6.1.2	Utviklingspsykologi	43
6.1.3	Kommunikasjon	44
6.2	MEDISINSK SOSIOLOGI	46
6.2.1	Sosiologiske grunnbegrep	46

6.2.2	Sosiale systemer	46
6.2.3	Pasient sosiologi	47
6.3	SAMFUNNSFAG	47
6.3.1	Organisering av helse- og sosialvesenet	47
6.3.2	Bedriftshelsetjenesten	47
6.3.3	Mennesket i arbeidsmiljøet	48
6.3.4	Mennesket i familiesituasjonen	48
6.3.5	Sosialmedisin	48
6.3.6	Forskningsmetode og oppgaveskriving	48
7.0	PENSUMLISTE	49
8.0	PROSJEKT/TEMA-OPPGAVE 1. STUDIEAR	51
8.1	PRAKTISK GJENNOMFØRING AV OPPGAVEN	51
8.2	SØKNAD OM TILLATELSE TIL INNHENTING AV DATA	53
8.3	ETISKE RETNINGSLINJER FOR OPPGAVESKRIVING	54
8.4	EKSEMPLER PÅ HVORDAN ANONYMITET KAN BEHOLDES	61
VEDLEGG 1:	VEILEDNING FOR ORGANISERING OG SKRIVING AV OPPGAVER	63
VEDLEGG 2:	REGLER FOR ARBEIDSDRAKT	69
VEDLEGG 3:	SKOLEREGLER OG BESTEMMELSER	70
VEDLEGG 4:	RETNINGSLINJER FOR SKRIFTLIG EKSAMEN	71
VEDLEGG 5:	TAUSHETSLØFTE	73
VEDLEGG 6:	MAL FOR PRAKSISSTUDIER I GRUNNLEGGENDE SYKEPLEIE	74
VEDLEGG 7:	PRAKSISFORDELING 2. SEMESTER	75
VEDLEGG 8:	MAL FOR PRAKSISSTUDIER, HELSESTASJON	76
VEDLEGG 9:	MAL FOR PRAKSISSTUDIER, HVPU	77
VEDLEGG 10:	MAL FOR PRAKSISSTUDIER, ALDERSHJEM	78
VEDLEGG 11:	MAL FOR PRAKSISSTUDIER BEDRIFTSHELSETJENESTEN	79
VEDLEGG 12:	PRAKSIS-BEKREFTELSE 1. SEM.	80
VEDLEGG 13:	PRAKSIS-BEKREFTELSE 2. SEM.	81
VEDLEGG 14:	RETNINGSLINJER FOR KONSTRUERING AV VAKTPLANER	82
VEDLEGG 15:	FORSKRIFT OM BEGRUNNELSE OG KLAGE VED EKSAMEN M.V. VED HELSEFAGHØGSKOLER	83

1.0 FORORD

Fagutvalget legger med dette frem sitt forslag til fagplan for 1. studieår.

Fagutvalget har hatt slik sammensetning:

Signe Kateraas:	Undervisningsleder
Reidar Espeland:	Høyskolerådets representant
Anne Prebensen:	Representant fra praksisfeltet
Marit Larsen:	Studentrepresentant
Solbjørg Terjesen:	Lærerrepresentant
Edith Eikeland:	Lærerrepresentant
Berit Moen:	Utvalgets leder og sekretær

Vararepresentanter:

Svanhild Røste:	Fra praksisfeltet
Ragnhild Saanum Pedersen:	For studentene

Utvalget startet sitt arbeid i begynnelsen av februar 1986 og har hatt 4 ordinære møter og 3 uformelle arbeidsmøter. Sakene har utenom dette vært drøftet i 3 samlede lærermøter.

Fagplanen er et forslag til utprøving studieåret 1986/87. Samtidig tas ny undervisningsplan i bruk.

Underviserne gjøres oppmerksom på at forslag til metoder kun er ment som forslag, og at den enkelte underviser gis muligheter til å bruke sin fantasi og skaperevne. Videre gis det mulighet til en viss forskyvning av timetallet, som er satt utenfor hvert emne, i forhold til rammen for fagenheten.

Fagplanen brukes sammen med den samlede undervisningsplanen. Det henvises spesielt til undervisningsplanen hva angår hovedmålsetting og idegrunnlag for Aust-Agder Sykepleierhøyskole.

Det er fagutvalgets ønske at både timelærere, faste lærere og studenter gir sine kommentarer på planen i løpet av prøveåret, - med tanke på forbedring.

2.0 OVERSIKTSPLAN

I STUDIEÅR (40 uker - 37 + 3 u)

HØSTSEMESTER - 18 uker

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18

TEORI (13u)	FAGOMRÅDER	PRAKSISSTUDIER (4u)	Eksamen: Sykepleie Seminar/Bearb. av praksis
HOVEDFOKUS	- Sykepleie	Grunnleggende sykepleierfunksjoner	
* Grunnlagstenkning	- Anatomi/fysiologi/ - biokjemi/microbiologi	- sykehjem	
* Menneskets grunnleggende behov - grunnleggende sykepleierfunksjoner	- Ernæringslære - Patologi - Psykologi - Samfunnsfag	- sykehusavd.	

VÅRSEMESTER - 22 uker

19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40

TEORI (9 u)	Eksamen:anatomi/fysio- logi/biokjemi/microbio- logi Eksamen:Psykologi/ sosiologi	PRAKSISSTUDIER 6+2 uker	EKSAMEN Sykepl.II Bearbeiding av praksis. Felttrapport/seminar	TEORI (3u)
HOVEDFOKUS: Friske mennesker som er spesielt utsatt for helsesvikt		SEMINARFELTRAPPORT: 2 uker		Akutt syke (se 2.studieår)
FAGOMRÅDER: (som 1. semester)		Friske mennesker, spesielt utsatt for helsesvikt		
		Føde/Barsel 2u Helsestasjoner 2u		alle
		Aldershjem 2u HVPU 2u Bedriftshelsetj.2u	Stud. velger ett felt	

EKSAMENER 1. STUDIEÅR:

HOVEDFAG:

- * Eksamen i sykepleie 1. sem (individuell 6 t.)
- * Eksamen i sykepleie 2. sem (individuell 6 t.)

STØTTEFAG:

- * Eksamen i anatomi/fysiologi, biokjemi-microbiologi (individuell 6 t)

3.0 UNDERVISNINGSMÅL FOR 1. STUDIEÅR

Fokus for undervisningen i 1. studieår er i det første semestret grunnlagstenkning og grunnleggende sykepleie, og i det andre semestret sykepleie i forhold til friske mennesker, spesielt utsatt for helsesvikt.

Denne siste gruppen omfatter mennesker som kan ha øket risiko for helsesvikt dersom det ikke iverksettes forebyggende tiltak. Den økte risiko kan ha ulike årsaker som alder, kosthold, arbeids- og bomiljø, misbruk av medikamenter og rusmidler, medfødte og arvelige faktorer, utviklingshemming og graviditet.

Målene tar utgangspunkt i høyskolens utdanningsfilosofi/idegrunnlag og de overordnede utdanningsmål.

Målene er sentrert rundt begrepene menneske - miljø - helse - sykepleie, rundt de sykepleierfunksjoner studenten bør lære i årsenheten og rundt aktivitet m.h.t. egen læring og utvikling.

Målene er ment som et hjelpemiddel for studentene for å få oversikt over høyskolens forventninger m.h.t. utdanningsnivå og for at studentene selv skal kunne vurdere eget behov for undervisning og veiledning.

Målet er at studenten:

MENNESKE:

- viser enkeltmennesket anerkjennelse og respekt.
- gjør rede for menneskets biologiske, åndelige, psykologiske og sosiale behov.
- forstår at mennesket fungerer som en helhet, hvor samspillet mellom åndelige, fysiske, psykiske og sosiale dimensjoner påvirker dets livssituasjon og helsenivå.

MILJØ:

- har kunnskaper om hvordan menneskets indre og ytre miljø gjensidig påvirker hverandre

- identifiserer faktorer og forhold i mennesket og dets omgivelser som hemmer eller fremmer helse og egenomsorg.

HELSE:

- forstår at helse både har et subjektivt og et objektivt innhold, som begge påvirker menneskets opplevelse av helse og sykdom
- ser helse som et viktig mål for sykepleie og bygger på det enkelte menneskets ressurser for å nå dette mål
- ser sammenhengen mellom menneskets egenomsorgskapasitet og helsnivå
- ser betydningen av forebyggende sykepleie for å vedlikeholde egenomsorg og helse.

SYKEPLEIE:

- ser sykepleiefagets utvikling i et historisk/filosofisk perspektiv, og ser hvordan samfunnsforhold påvirker dette
- har innsikt i begreper som er grunnleggende for sykepleie, og kan gjøre rede for konsekvenser av ulike sykepleiesyn
- utvikler et forpliktende grunnleggende syn på verdier i sykepleien
- utøver sykepleie i samsvar med sykepleiernes etikk-kodeks og menneskerettighetserklæringen
- forstår sykepleierens funksjon og funksjonsområder med tanke på å opprettholde/fremme helse og egenomsorg hos friske og utsatte grupper av befolkningen
- samarbeider med helsepersonell om å gi råd, støtte og undervisning til friske og utsatte grupper i forbindelse med opprettholdelse av helse og/eller egenomsorg.

SYKEPLEIEFERDIGHETER:

* Kommunikasjon/interpersonlige ferdigheter:

- er oppmerksom på egne reaksjoner under samarbeid med med-studenter, medarbeidere og pasient
- viser en åpen og problemløsende holdning i kommunikasjonen
- praktiserer ulike kommunikasjonsmetoder, og tilpasser disse til forskjellige situasjoner.

* Sykepleierfunksjoner:

- har ferdigheter i grunnleggende sykepleie, behersker enkle prosedyrer, og utfører egenomsorgshandlinger i samarbeid med pasienter
- oppøver evnen til å anvende ulike fremgangsmåter for data-samling som:
 - . intervju
 - . observasjon
 - . undersøkelse
- identifiserer og vurderer enkle sykepleieproblemer, og medvirker til å løse problemer i forhold til svikt, eller fare for svikt i egenomsorg
- utarbeider og bruker en sykepleieplan som hjelpemiddel for å yte individuell sykepleie
- er oppmerksom på pedagogiske prinsipper ved informasjon, veiledning og undervisning av pasienter/klienter og med-studenter.

EGEN LÆRING OG UTVIKLING:

- arbeider med egen personlig og faglig utvikling
- tar ansvar for egen læring
- tar medansvar for å skape og opprettholde et faglig og sosialt stimulerende miljø i skolen og i praksisfeltet
- tar imot utfordringer, og anvender en problemløsende metode i analyse og bearbeidinger av forskjellige oppgaver.

4.0 SYKEPLEIE SOM KUNNSKAPSOMRADE OG PRAKSIS
SYKEPLEIEFAGET DEL I OG DEL II

OVERSIKT:

EMNEFORDELING		Pensumsider	time
4.1	SYKEPLEIEFAGET DEL I		
4.1.1.	Sykepleiens historiske/filosofiske og etiske grunnlag		
4.1.1.1.	Sykepleiens historiske grunnlag	100	16
4.1.1.2.	Sykepleiens etiske grunnlag	100	16
4.1.1.3.	Sykepleiens filosofiske grunnlag. Grunnleggende begreper/teorier	300	56
4.1.2	Grunnleggende sykepleiebehov	370	60
4.1.3	Sykehushygiene	80	12
4.1.4	Demonstrasjon av metoder/prosedyrer. Praktiske øvelser		30
4.2	SYKEPLEIEFAGET DEL II		
4.2.1	Metode for datasamling. Sykepleiejournal. Praktisk bruk av administrative pleieplaner	45	4
4.2.2	Sykepleierens ansvar overfor friske eldre. Gerontologi - Eldreomsorg	250	20
4.2.3	Obstetrisk sykepleie	150	22
4.2.4	Sykepleierens ansvar innenfor offentlig helsearbeid og bedriftshelsetjenesten	140	18
4.2.5	Samfunnshygiene	80	12
4.2.6	Sykepleie innenfor H.V.P.U.	35	6
Tilsammen		1650 s.	272

MAL FOR SYKEPLEIEFAGET 1. STUDIEÅR

Hensikten med undervisningen er at studenten:

- gjør rede for sykepleiefagets historiske utvikling og hvordan ulike historiske/filosofiske oppfatninger kan gi konsekvenser for sykepleie
- viser etisk bevissthet og ansvarsbevissthet.
- gjør rede for menneskets biologiske, åndelige, psykologiske og sosiale behov, og erkjenner samspillet mellom disse behov.
- har kunnskap om hvordan menneskets indre miljø og ytre miljø gjensidig påvirker hverandre.
- ser sammenhengen mellom menneskets egenomsorgskapasitet og helsenivå.
- ser betydningen av forebyggende sykepleie for å vedlikeholde egenomsorg og helse.
- har innsikt i sykepleierens funksjons- og ansvarsområde.
- har innsikt i problematikk omkring angst, sorg og død.
- forstår grunnprinsippene i forhold til institusjonshygiene og samfunnshygiene.
- utvikler ferdigheter og trygghet i utøvelsen av grunnleggende sykepleie.
- viser ferdigheter i kommunikasjon.
- anvender en problemløsende metode i løsning av sykepleieoppgaver.
- viser interesse for skolens program og sykepleiefaglige utvikling.

4.1 SYKEPLEIEFAGET DEL. 1 1. STUDIEAR

4.1.1 SYKEPLEIENS HISTORISKE/FILOSOFISKE OG ETISKE GRUNNLAG.

EMNEOMRADER:	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
<p>4.1.1.1 <u>Historisk grunnlag</u></p> <p><u>Sykepleiens verdenshistorie</u></p> <p>Sykepleie hos de primitive folkeslag. Sykepleie hos de gamle kulturfolk. Sykepleie under kristendommens innflytelse. Klostertiden. Sykepleiens helgener.</p> <p><u>Enkeltpersoners innflytelse</u></p> <p>Theodor Fliedner Florence Nightingale Henri Dunant m.fl.</p> <p><u>Sykepleiens historie i Norge</u></p> <p>Sykepleie i oldtid og sagatid. Sykepleie i middelalder, nyere tid og vår tid. Diakonibevegelsen. Cathinka Guldberg. Sykepleieorganisasjoner. (De offentlige instansers betydning for sykepleieutdanningen)</p> <p><u>Pensum:</u> Udrag fra aktuell litteratur.</p>	14-16	Innledende forelesninger. Arbeidsoppgaver

Ca. 100 sider regnes som pensum.

EMNEOMRADER	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
<p>4.1.1.2 <u>Sykepleiens etiske grunnlag</u></p> <p><u>Grunnleggende etiske problemer</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Hva er et etisk problem - Humanistisk etikk - Kristen etikk <p><u>Etiske problemer i sykepleiepraksis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Respekt, ansvar, medmenneskelighet - Liv, død, autanasi - Åndelige spørsmål <p><u>Globale etiske perspektiver</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Diskriminering, nestekjærighet - Kommunikasjon over kulturgrenser <p><u>Taushetsplikt</u></p> <p><u>Pennum:</u> Dahl m.fl.: <u>Etikk</u>. Universitetsforlaget 1983 Del 1: Kap. 1.2.3. Del 2: Kap. 5.6.7. Del 4: Kap. 10.</p> <p><u>Samlet sidetall: ca. 100.</u></p>	14-16	<p>Korte forelesninger. Samtaler/diskusjoner. Oppgaveløsninger. Rollespill/øvelser (det bør gis anledning til å drøfte spesielle problemer som er oppe i tiden eller som studenten er spesielt opptatt av)</p>
<p>4.1.1.3 <u>Sykepleiens filosofiske grunnlag.</u> <u>Grunnleggende begreper/teorier</u></p> <p><u>Mennesket - Menneskesyn-Miljø</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Den biofysiologiske, psykiske, sosiale og åndelige dimensjon av mennesket-Helhetlig menneskesyn - Samspill menneske-miljø - Abstrakt miljø - Konkret miljø 	ca. 55	<p>Forelesninger Samtale-Oppgaveløsninger</p>

EMNEOMRADER	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
<u>Helsebegrepet</u> <ul style="list-style-type: none"> - Sykepleierens etiske fundament - W.H.O.'s helsestadier og helsedefinisjon - Andre helsedefinisjoner (fellestrekk) - FN's menneskerettighetserklæring om helse - Samfunnsfaktorer som påvirker helse 		Forelesninger. Samtale-Oppgaveløsninger
<u>Sykdomsbegrepet</u> <ul style="list-style-type: none"> - Historikk. Definisjoner - Elementer i sykdomsbegrepet - Psykososiale og kulturelle prosesser ved helse og sykdom 		- " -
<u>Sykepleie - Egenomsorg</u> <p>Innholdet i sykepleiedefinisjonene Egenomsorg som sentralt sykepleiebegrep. Egenomsorg ved helsesvikt. I.C.N.'s problemområder (W. Hendersen) Egenomsorg-krav og ressurser. Orem's kategorier. Omsorg - Egenomsorg</p>		Forelesninger. Samtaler/diskusjon. Øvelser
<u>Sykepleieprosessen:</u>		
<u>Sykepleieprosessen som samhandling</u> <p>Aktuelle kommunikasjonsteorier Kommunikasjonsprosessen Komplementær- og krysstransaksjon. Forhold som hemmer/fremmer kommunikasjon. Om non-verbal kommunikasjon: Lytte/berøre Sykepleieholdninger</p>		Korte forelesninger. Kommunikasjons-øvelser. Rollespill. Video.

EMNEOMRADER	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
<p><u>Sykepleieprosessen som metode</u></p> <p>Diagnostisk del/Terapeutisk del. Datasamling. Analyse og tolkning av data. Identifikasjon av sykepleieproblem. Formulering av av mål og tiltak. Iverksetting av planen. Evaluering Administrativ og pedagogisk pleieplan</p> <p><u>Sykepleie/Sykepleiefunksjonen</u></p> <p>Instrumentell/Ekspressiv sykepleie Sykepleie som terapi/forskning Sykepleieprofesjonen Sykepleierens funksjoner</p> <p><u>Pensum:</u> Karoliussen, M. og Lislrud Smeby, K.: <u>Sykepleie-fag og prosess.</u> Universitetsforlaget 1981. 260 sider.</p>		<p>Introduksjon av metoder. Eksemplifi- sering. Øvelse m/oppgave. (Løsning av case)</p>
<p><u>Angst.</u></p> <p>Eksistensialismen og angst. Trussel som forårsaker angst. Angstnivåer Mekanismer for å mildne/unngå angst Mekanismer for å konfrontere angst Sykepleieholdninger</p> <p><u>Pensum:</u> Mitchell, P.: <u>Grunnleggende sykepleie-kap. 9.</u> s. 79-103, (20 sider) Universitetsfor- laget 1973</p>	3	<p>Forelesning Samtale</p>

EMNEOMRADER	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
<p><u>Døden</u></p> <p>Dødsårsaker/statistikk Spesielle problemer i dødsprosessen Psykologiske reaksjoner i dødsprosessen Psykisk støtte og trøst Fysisk omsorg Sorg og sorgreaksjoner</p> <p><u>Pensum:</u> Mitchell, P.: <u>Grunnleggende sykepleie II.</u> Universitetsforlaget. Kap. 9 s. 42-50 (7 sider) Evt. NOU 1984: 30 "Pleie og omsorg for alvorlig syke og døende mennesker".</p>	(6)	<p>Samtale. Forelesninger Spesielle litteraturstudier</p>
<p>4.1.2 GRUNNLEGGENDE SYKEPLEIEBEHOV</p> <p>4.1.2.1 <u>Menneskets behov for væske- og næringstilførsel</u></p> <p>Ernæring og helse. Ernæring og sykdom Faktorer som påvirker kostvaner. Betingelser for å opprettholde væske- og næringstilførsel. Væskebalanse Kvalme-Breknninger. Matsservering. Mating.</p> <p><u>Pensum:</u> Mitchell, P.: <u>Grunnleggende sykepleie II.</u> Kap. 13 (35 sider) Evt. tillegg: Sandvik og Søyland <u>Ernæringslære for sykepleiere.</u> Universitetsforlaget 1983. Kap. 2, 3 og 4.</p>	8-10	<p>Forelesninger. Evt. m/gruppearbeid. Praktiske øvelser. (Evt. demonstrasjoner av spesielle hjelpemidler)</p>

EMNEOMRADER	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
<p>4.1.1.2 <u>Menneskets behov for eliminasjon av avfallsstoffer</u></p> <p><u>Eliminasjon fra tarm.</u></p> <p>Tarmfunksjonen Colon/tarmperistaltikken Defekasjonsmekanismen Observasjon av defekasjonsforhold og avføring. Arsaksforhold og sykepleietiltak v/obstipasjon, meteorismne, diarre Klysterformer, komplikasjoner</p> <p><u>Eliminasjon fra urinveiene</u></p> <p>Urinblæren. Miksjonsmekanismen. Urinens farge, lukt, mengde, hyppighet. Polyuri, obliguri, anuri Arsaksforhold og sykepleietiltak v/urinkontinens og urinretensjon</p> <p><u>Pensum:</u> Mitchell, P.: <u>Grunnleggende Sykepleie</u> Kap.14 (35 sider)</p>	10	<p>Forelesninger/ selvstudier. Demonstrasjon av klyster/ bekkengiing</p> <p>Forelesning. Evt. gruppe- oppgave. Demonstrasjon av utstyr til urinprøve Demonstrasjon av utstyr til inkontinens.</p>
<p>4.1.2.3 <u>Menneskets behov for aktivitet, søvn og hvile</u></p> <p><u>Inaktivitetskomplikasjoner- Forebyggende tiltak</u></p> <p>Forandring i proteinstoffskiftet Forandringer i kalkstoffskiftet Sirkulasjonsforandringer Andre komplikasjoner Spesielle sykepleietiltak</p> <p><u>Søvn og hvile</u></p> <p>Søvnens betydning for helsen Fysiologiske forandringer v/søvn NREM-søvn og REM-søvn Faktorer som påvirker søvnbehovet Sykepleietiltak v/søvn/ hvileproblemer</p> <p><u>Pensum:</u> Mitchell, P.: <u>Grunnleggende sykepleie II</u> Kap.12 og 18. (85s)</p>	12	<p>Forelesninger. Evt. demon- strasjoner av øvelser.</p> <p>Arbeids- oppgave</p>

EMNEOMRADER

TIMETALL FORSLAG TIL
METODER4.1.2.4 Menneskets behov for sosial trygghet
Sansestimuli. Konsekvenser av over-
og understimulering.

4-6

Forelesning
Evt. oppgave
Samtale om
eksempler
(Øvelser ?)
Rollespill

Hvordan sanser vi?
Virkning av sanseinnnskrenkning.
Sansesvikt.
Hallusinasjoner og illusjoner.
Overstimulering
Sykepleietiltak

Pensum: Mitchell, P. Grunnleggende
sykepleie II.
Kap. 11, (40 sider)

4.1.2.5 Menneskets behov for utveksling
av O₂/CO₂

12

Forelesning.
Demonstrasjon:
Måling av Puls
og BT.
ØvelserBlodsirkulasjonen

Blodsirkulasjonens oppgaver
Puls. Blodtrykk. Minuttvolum.
Akutt og perifer kretsløssvikt
Veske- og elektrolyttbalansen
Sykepleietiltak ved sirkulasjons-
problemer

Respirasjon

Respirasjon-Gassutveksling
Respirasjonstilstander
Arsaker til respirasjonsproblemer
Observasjon av respirasjon
og expectorator
Forebyggende og kurative
sykepleietiltak

Pensum: Mitchell, P. Grunnleggende
sykepleie II.
Kap. 15 og 16
(120 sider)

Forelesning.
Resuscitasjons
demonstrasjon
og øvelse.
Demonstrasjon
av kontroll av
respirasjon.
Demonstrering
av leie og
leieforand-
ringer

EMNEOMRADER	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
<p>4.1.2.6 <u>Menneskets behov for å holde kroppen ren og velstelt</u></p> <p>Hudens oppbygging, funksjon og sensibilitet Observasjon av huden Den daglige hudpleie Decubitus - trykksår: - årsaker - disponerende faktorer - symptomer - forebygging - sykepleietiltak</p> <p><u>Pensum:</u> Mitchell, P. <u>Grunnleggende sykepleie II.</u> Kap.18 (35 sider)</p>	5-6	Forelesninger Demonstrasjoner
<p>4.1.2.7 <u>Menneskets behov for å opprettholde normal kroppstemperatur</u></p> <p>Temperaturens innvirkning på organismen Varmeproduksjon - Varmetap Forstyrrelser i organismens temperaturregulering. Feber-Febertyper-Frostanfall. Sykepleietiltak v/feber og frostanfall Heteslag og sterk kuldepåvirkning</p> <p><u>Pensum:</u> Mitchell, P. <u>Grunnleggende sykepleie II.</u> Kap.17 (25 sider)</p>	5	Forelesning. Demonstrasjon og øvelser: -temperaturmåling -Kurveføring -rengjøring a temp-mål
4.1.3 SYKEHUSHYGIENE	10-12	
4.1.3.1 <u>Smitte, smittekilde, smittespredning</u>		Forelesninger Arbeidsoppgaver. Ekskusjon m/veiledn. til sykehusets sengesentral og steril-sentral
<p>4.1.3.2 <u>Smittestoff og smitteveier:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - kontaktsmitte - luft- dråpe- og støvsmitte - smitte med matvarer og vann - insektssmitte 		
4.1.3.3 <u>Forebygging av smitte i institusjon. Infeksionsprofylakse</u>		

EMNEOMRADER	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
<p>4.1.3.4 <u>Desinfeksjonslære</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - prinsipper og metoder - desinfeksjonsmidler - desinfeksjon av utstyr, inventar - hud-sårdesinfeksjon <p>4.1.3.5 <u>Sterilisering</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - metoder for sterilisering - pakking og oppbevaring av sterilt utstyr <p>4.1.3.6 <u>Antiseptikk og aseptikk</u></p> <p>4.1.3.7 <u>Renhold - Avfallsbehandling</u></p>		

Pensum: Bergan, Tom: Microbiologi, sykehus-
hygiene og vaksinasjon
Universitetsfor-
laget 1977.
Kap. 1-10 (- deler av
kap.5 og 7)
Tils.ca.80 sider.

4.1.4 DEMONSTRASJON AV METODER/PROSEDYRER
PRAKTISKE ØVELSER

30

1. Hårvask
2. Spesiell fotpleie
3. Rø tom sykeseng
4. Toppskift og sideskift med pasient
i seng
5. Helvask av pasient i seng
6. Måling av puls, blodtrykk og
temperatur
7. Enkel sårskift
8. Subcutane injeksjoner
9. Intramuskulære injeksjoner
10. Spesielt munnstell
11. Decubitusforebyggende utstyr,
seng med vannpute
12. Klyster
13. Løfteteknikk - arbeidsstillinger

Timetall tilsammen: Sykepleie I: 190 timer

Sidetall tilsammen: Sykepleie I: 950 sider

I tillegg kommer timer til studieveiledning/
orientering

4.2 SYKEPLEIEFAGET DEL II.

4.2.1 METODE FOR DATASAMLING. SYKEPLEIEJOURNAL. PRAKTISK BRUK AV ADMINISTRATIVE PLEIEPLANER

4 timer

EMNEFORDELING	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
- Anvendelse av sykepleieprosessen innenfor ulike organisasjonsmodeller for sykepleietjenester	1-2	Innledende forelesning og veiledning
- Datasamling. Sykepleiejournal. Organisering av data	1	
- Faktorer som har betydning for bruk av administrative pleieplaner	1	
- Pleieplaner i praksis	1	Demonstrasjon og øvelse i føring av pleieplankort
<u>Pensum:</u> Bjørnsen, Agnete: <u>Praktisk bruk av administrative pleieplaner.</u> Fabritius 1981. Pensum: <u>45 sider.</u>		
4.2.2 SYKEPLEIERENS ANSVAR OVERFOR FRISKE ELDRE - GERONTOLOGI - ELDREOMSORG (20 timer)		
4.2.2.1 <u>De eldre i samfunnet.</u> Sykepleierens plass i eldreomsorgen Holdninger til den eldre befolkningen Historikk og helsepolitikk perspektiv på eldreomsorgen Den åpne eldreomsorg og aldersinstitusjoner.	3-4	Innledende forelesninger som viser oversikt og utvikling (En del av pensum må dekkes ved selvstudium)

EMNEFORDELING	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
<p><u>Pensum:</u> Smebye og Karoliussen. <u>Eldre, Aldring og Sykepleie.</u> Universitetsforlaget, Kap.1 og 2. <u>70 sider.</u></p>		
<p>4.2.2.2 <u>Sykepleieansvar overfor eldre.</u></p> <p>Egenomsorg, mål, ressurser Omsorg og sykepleieansvar. Sykepleierens holdninger til eldre mennesker og mennesker med funksjonssvikt.</p> <p><u>Pensum:</u> Smebye og Karoliussen. <u>Eldre, Aldring og Sykepleie.</u> Universitetsforlaget-kap.4 <u>64 sider.</u></p>	4	Innledende forelesninge Samtale.
<p>4.2.2.3 <u>Psykiske og sosiale aldersforandringer.</u></p> <p>Aldring og aldersteorier. Stress- og krisereaksjoner i aldringsprosessen Aldring og mestring Institusjonalisering</p> <p><u>Pensum:</u> Smebye og Karoliussen. <u>Eldre, Aldring og Sykepleie.</u> Kap. 3. <u>25 sider.</u></p>	5	Forelesninge Evt. rollespi Evt. video m/påfølgende samtaler
<p>4.2.2.4 <u>Fysiske aldersforandringer</u></p> <p>Aldring av celler og vev. Aldring i organene og organsystemene. Sanseorganenes aldring. Sosiale konsekvenser av fysiske aldersforandringer</p> <p><u>Pensum:</u> Berg, Johansson, Rundgren, Steen. <u>Aldringens biologi.</u> Tanum-Nordli. <u>90 sider.</u></p>	8	Forelesninge Konsekvenser kan trekkes studentene i gruppedisku- sjoner og plenum

4.2.3 OBSTETRISK SYKEPLEIE (22 timer)

EMNEFORDDELING	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
4.2.3.1 <u>Svangerskapet</u> <ul style="list-style-type: none"> - Svangerskapshygiene - Svangerskapskontroll - Psykiske reaksjoner - Fødselsforberedelse 	2	Forelesninger
4.2.3.2 <u>Den normale fødsel</u> <ul style="list-style-type: none"> - Innleggelse på fødeavdeling - Fødeavdelingen, et terapeutisk miljø - Forberedelse av den fødende - Omsorg for barnets far - Sykepleie til den fødende: <ul style="list-style-type: none"> . Hvile og ro . Ernæring . Personlig hygiene - Fødselen og observasjoner i utdrivningstiden - Etterbyrdsstiden. Observasjon og stell 	4	Video Lysbilder m/ forklaringer
4.2.3.3 <u>Det nyfødte barnet</u> <ul style="list-style-type: none"> - Spesielle observasjoner og prosedyrer - Stell av det nyfødte barnet - Hygiene - Ernæring - Det premature barn 	4	Demonstrasjon Video
4.2.3.4 <u>Det normale puerperium</u> <ul style="list-style-type: none"> - Anatomiske og fysiologiske forandringer - Psykiske reaksjoner - Sykepleie til kvinnen i barselseng <ul style="list-style-type: none"> . Observasjoner . Hygienetiltak . Naturlige funksjoner . Familien 	4	Forelesninger

EMNEFORDELING	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
<p>4.2.3.5 <u>Amming</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Melkeproduksjon og melkesekresjon - Forberedelse til amming. Motivering - Ammeteknikk. Barn med vanskeligheter - Morsmelkens egenskaper - Psykiske og sosiale aspekter ved amming 	4	Video Forelesninger
<p>4.2.3.6 <u>Komplikasjoner ved graviditet, fødsel og puerperium.</u> <u>sykepleierens oppgaver.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Eklampsi og vaginalblødninger - Spesielle sykdomsforhold - Prematur fødsel - Seteleie - Navlestrengsfremfall - Keisersnitt - Blødninger - Sorgreaksjoner ved dødfødsel eller misdannelser <p><u>Sykepleie. Svangerskap</u> <u>fødsel og barseltid.</u> Gyldendal Norsk Forlag 1984 Utdrag 150 sider.</p>	4	Forelesninger
<p>4.2.4 SYKEPLEIERENS ANSVAR INNENFOR FOREBYGGENDE HELSEARBEID OG BEDRIFTSHELSETJENESTEN (12 + 6 timer)</p> <p>(+ BEDRIFTSBESØK 6 timer)</p>		
<p>4.2.4.1 <u>Sykepleie i forhold til W.H.O.'s helsestadier</u></p> <p><u>Stadiet der helse blir opprettholdt eller oppnås</u></p> <ul style="list-style-type: none"> . Forhold i samfunnet som utgjør en trussel for helsen . Forhold i samfunnet som fremmer helsen 	5	Forelesninger m/påfølgende drøfting

EMNEFORDELING	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
<u>Stadiet hvor økt risiko foreligger</u>	5	Forelesning med utgangs- punkt i dagens samfunn
. Økt helserisiko for spesielle grupper i samfunnet (f.eks. AIDS-utsatte)		
<u>Stadiet der den oppsøkende virksomhet bør skje</u>	5	Forelesninge
. Helsekontroll av gravide og nyfødte . Helsekontroll av eldre		
4.2.4.2 <u>Helsestasjonen og skolehelsetjenesten</u>	5	Forelesninge
. Ernæring og kosthold . Mentalhygienisk arbeid . Mishandling og omsorgssvikt . Barneulykker og ulykker blandt eldre . Vaksinasjoner . Helseundersøkelser	2	Evt. video
4.2.4.3 <u>Helsesøsterfunksjonen/samarbeid med andre yrkesgrupper</u>		
<u>Pensum:</u> Natvig m.fl. <u>Forebyggende medisin I.</u> Gyldendal Norsk Forlag B 3, C 1, C 3 (35 sider) (s. 79 - 118) Alvik m.fl. <u>Forebyggende helsearbeid i</u> <u>80-åra</u> . Universitetsforlaget Tvetnås m.f. <u>Spebarnsboken.</u> A/S Spesiallitteratur (Utdrag tilsv. 15 sider) N.O.U. 1979, 53: <u>Skolehelsetjenesten.</u>	2	

EMNEFORDELING	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
4.2.4.3 <u>Bedriftshelsetjenesten</u> Bedriftssykepleierens arbeidsområde Mennesket i arbeidsmiljøet <u>Pensum: Kroppen bit for bit</u> <u>Mennesket i arbeidsmiljøet.</u> Arbeidsmiljøsenderet 1985. (40 sider) <u>Aktuelle lover og forskrifter</u>	6	Forelesninger Video Evt. arbeidsoppgaver

4.2.5 SAMFUNNSHYGIENE (12 timer)

EMNEFORDELING	TIMER	SIDER	FORSLAG TIL METODER
4.2.5.1 <u>Næringsmiddelhygiene</u> - Offentlig næringsmiddelkontroll - Matbårne sykdommer: - diagnostisering, prøvetaking - kvalitetskrav og kontroll - hygienekrav til næringsmiddelpersonell	2	20	Forelesning. Evt. ekskursjon m/orientering til næringsmiddelkontrollen
4.2.5.2 <u>Drikkevannshygiene</u> - Vannforbruk og drikkevannsf forhold - Drikkevannskilder - Helsetruende drikkevannsf forhold - Kvalitetskrav - Vannbehandling og analyse - Hygienisk vurdering av drikkevannskilder - Beskyttelse og sikring av drikkevannsanlegg	2	20	Forelesning Evt. demonstrasjon av prøvetaking.

EMNEFORDELING	TIMER	SIDER	FORSLAG TIL METODER
4.2.5.3 <u>Bolighygiene</u>	2	10	Forelesning Samtale
<ul style="list-style-type: none"> - Boligforhold og helse - Indre bomiljøfaktorer - Ytre bomiljøfaktorer - Helseområdets innflytelse 			
4.2.5.4 <u>Lufthygiene</u>	1		
4.2.5.5 <u>Lys, belysning, stråling</u>	1	3	
4.2.5.6 <u>Støy, infralyd og vibrasjoner</u>	1	10	
4.2.5.7 <u>Renovasjon</u>	2	16	
4.2.5.8 <u>Hygienekrav til leirplasser og fritidsbebyggelse</u>	1	5	

Pensum: Natvik, Bjerkedal,
Høstmark, Vellar:
Forebyggende medisin
1 og 2, Gyldendal
Norsk Forlag

Fra bind 1: C5 (20 sider)
Fra bind 2: E3, 4, 5, 6, 7 og 9
(64 sider)

4.2.6 SYKEPLEIE INNENFOR HVPU - 6 timer

EMNEFORDELING	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
4.2.6.1 <u>Omsorgstenkningen innen HVPU.</u>	2	Forelesning med samtale
<ul style="list-style-type: none"> - Hvem er den psykisk utviklings- hemmede? - Rettferdighetsprinsippet - Integreringsprinsippet - Normaliseringsprinsippet - Rettsikkerhet 		

EMNEFORDELING	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
4.2.6.2 <u>Organisering av helsetilbudet for psykisk utviklingshemmede, lokalt og regionalt</u> - opplæring, arbeid - behandling - egnede boformer - meningsfylt fritid	2	Forelesning med evt. diskusjon
4.2.6.3 <u>Funksjons- og ansvarsområde for personalgrupper innenfor HVPU- omsorgen</u> - Sykepleiere - Vernepleiere - Evt. andre grupper	2	Innledende forelesning. Evt. panel- framlegg

Pensum:Relevant utdrag fra:

- NOU 1985-34: Levevilkår for psykisk
utviklingshemmede
- Aust-Agder Fylkeskommune:
Psykisk utviklingshemmede
i Aust-Agder.
Brækkeutvalget 1985.

(FAO/KUD/SOS.dept. Psykisk utviklings-
hemmede i nærmiljø/lokalmiljø 1979)

Pensum tilsammen Sykepleie II: 700 sider

Timetall tilsammen Sykepleie II: 82 timer

I tillegg kommer timer til studieveiledning og orientering.

5.0 SYKEPLEIENS NATURVITENSKAPELIGE GRUNNLAG

Fagområdene: Anatomi/fysiologi	70 timer, 500 sider
Biokjemi	12 timer, 125 sider
Microbiologi	16 timer, 160 sider

	98 timer, 785 pensumsider

Utgjør 1 felleseksamen i 1. studieår.

Fagområdene: Generell og spesiell patologi testes i 2. studieår til eksamen i patologi.

5.1 ANATOMI - FYSIOLOGI 70 timer

Fagområdet skal gi studentene innsikt i kroppens normale oppbygging, utvikling og funksjoner. Hensikten er at studentene skal få forståelse for betingelser for normalutvikling mot helse og egenomsorg. Innholdet i undervisningen er kroppens organsystemer. Fagområdet legger grunnlag for, og er en forutsetning for senere patologiundervisning.

EMNEFORDELING	ca. TIMETALL	ca. SIDER	FORSLAG TIL METODER
5.1.1 <u>Kroppen som helhet</u>	1-2	8	Plansjer m/ forklaring
5.1.2 <u>Cellen</u>	4-6	30	Forelesninger Plansje
Cellen som grunnelement Cellens anatomi Cellefysiologi Cellereproduksjon Cellegenetikk			
5.1.3 <u>Vev og vevstyper</u>	2	14	
Epitelvev Binde- og støttevev Muskelvev Nervevev			

EMNEFORDELING	ca. TIMETALL	ca. SIDER	FORSLAG TIL METODER
5.1.4 <u>Huden</u> Hudens oppbygning og betydning Hudorganer og fysiologi	1-2	8	
5.1.5 <u>Skjelett- ledd- og muskel-systemet</u> Skjelett- og leddsystemet: . Funksjon, vekst og knokkel-dannelse . Benhistologi . Klassifikasjon av knokler . Klassifikasjon av ledd . Inndeling av skjelettet Muskelsystemet: . Muskeltyper . Hovedgrupper av muskler . Muskelfunksjon/bevegelse	8	100	Demonstrasjon på skjelett Bruk av plansjer Vise på egen kropp
5.1.6 <u>Nervesystemet</u> Typer av vev i nervesystemet Nervesystemets anatomi Nervesystemets fysiologi Sentralnervesystemet: . Hjernen . Ryggmargen Det perifere nervesystem: . Hjernenervene . Spinalnervene Det autonome nervesystem: . Det sympatiske nervesystem . Det parasympatiske nervesystem . Kontroll av det autonome nervesystem	8	70	Forelesninger med forklaringer av plansje-stoff

EMNEFORDELING	TIMER	SIDER	FORSLAG TIL METODER
5.1.7 <u>Sanseorganene</u> Sansning og sansemekanismen Synssanser og øyet Høresansen og øret Luktesansen Smaksansen	5-6	20	Forelesning Forklaring av plansjестoff Modell-demon- strasjon av øye og øre
5.1.8 <u>Sirkulasjonssystemet</u> Blodet: . Sammensetning . Blodtypebestemmelse . Homostase Hjertet: . Anatomi . Fysiologi Blodårene: . Anatomi . Fysiologi Kretsløpet: . Det store kretsløpet . Det lille kretsløpet . Portvenesystemet . Sirkulasjon hos foster	6-8	50	Forelesninger Plansjer Organmodell av hjertet
5.1.9 <u>Lymfesystemet</u> Beskrivelse av lymfen Anatomi Funksjon De lymfatiske organer Immunmekanismer	2	20	Forelesning Evt. plansje
5.1.10 <u>Respirasjonssystemet</u> Respirasjonsorganenes anatomi Respirasjonen Gasstransport Respirasjonskontroll Respiratoriske fenomener Pustemekanismer	4	30	Forelesning Modell av resp. organene

EMNEFORDELING	TIMER	SIDER	FORSLAG TIL METODER
5.1.11 <u>Fordøvelsessystemet</u> Anatomi Sekresjon, motilitet, fordøyelse Absorpsjon Ernæring og metabolisme Organiske følelser	8	60	Undervisning samholdes med biokjemifag Forelesning plansje. Modell av indre organer
5.1.12 <u>Urinsystemet</u> Nyrenes makroskopiske anatomi Nyrenes mikroskopiske anatomi Urindannelsens fysiologi Ureter, urinblære, uretbra: . Funksjon . Anatomi	4	20	Forelesning Plansje- forklaring
5.1.13 <u>Det endokrine system</u> Generelle funksjoner Hypofysen: Anatomi/fysiologi Glandula thyroidea Glandula parathyreoidea De Langerhanske øyer Glandula suprarenalis Corpus pineale (Epifysen) Ovariene Testes Placenta	5	20	
5.1.14 <u>Væske og elektrolytter</u> Betydningen Fordelingen - Utvekslingen Tap til ytre omgivelser Regulering Natriumbalansen Kaliumbalansen Kalciumbalansen Magnesiumbalansen Fosfater Kloridbalansen Syre/base-regulering Bufferaktivitet Regulering av syre/base-balansen	5	20	

EMNEFORDELING	TIMER	SIDER	FORSLAG TIL METODER
4.1.15 <u>Reproduksjonssystemet</u> De mannlige kjønnsorganer De kvinnelige kjønnsorganer Menstruasjonssyklus Reproduksjon	3	50	(Undervisning samholdes med undervisningen i obstetikk)

Pensum: Jacob, Francone og
Lossow:
Anatomi og fysiologi
Universitetsforlaget
1985. Ca. 500 sider

5.2 BIOKJEMI

Fagområdet skal gi studentene innsikt i de almene biokjemiske prosesser i organismen og i de biokjemiske prosesser i relasjon til organsystemene.

EMNEFORDELING	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
<p>5.2.1 <u>De almene biokjemiske prosesser</u></p> <p>Organisk kjemi: Inndeling og oversikt</p> <ul style="list-style-type: none"> . Grunnstoffoppbygningen i organismen . Kullhydratenes biokjemi . Lipidenes biokjemi . Proteinenes biokjemi . Nucleoproteinenes biokjemi Spes. om DNA og RNA-funksjonen . Enzymene . Energien Biologisk oksidasjon og ATP-produksjon . Hæmoglobin og andre porfyrinforbindelser 	6	<p>Forelesninger som utdyper og forklarer lærebokstoffet</p> <p>Evt. oppgaveløsning. Evt. små testoppgaver</p>
<p>5.2.2 <u>De spesielle biokjemiske prosesser</u></p> <p>De biologiske prosesser i blodet (m/fibrinolysen)</p> <p>De biokjemiske prosesser i fordøyelseskanalen</p> <p>De biokjemiske prosesser i leveren</p> <p>De biokjemiske prosesser i nyrene</p> <p>Hormonenes biokjemi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Binyrene - Gonadene - Skjoldbruskkjertelen - Biskjoldbruskkjertelen - Pancreas - Hypofysen 	6	

Tilsammen 12 timer

Pensum: Hansen, Hesse,
Hindberg:
Biokjemi for sygeplejeelever
Munksgaard, København
125 sider.

5.3 MICROBIOLOGI

Faget skal danne grunnlag for de tiltak som iverksettes for å forebygge smittsomme sykdommer og infeksjonsspredningen generelt.

EMNEFORDELING	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
	<u>Tils. 16</u>	
5.3.1 <u>Historikk og generell bakteriologi</u> Historisk innledning Bakterienes cellestruktur Bakterienes vekst, sporer og stoffskifte Bakterienes ultrastruktur og konjugasjon Patogenitet og virulensfaktor (25 sider)	2-3	Innføring av faget bør gis som forelesninger, evt. kombineres med arbeidsoppgaver
5.3.2 <u>Spesiell bakteriologi</u> De gram positive kokker De gram negative kokker De gram negative staver De gram positive staver Aerobe og anaerobe bakterier Spirochaeter Campylobacter Mycoplasmer Chlamydier (ca. 40 sider)	4-5	(Evt. metode- demonstrasjoner som til eks. mikroskopiering, dyrkingsmetoder og fargemetoder)
5.3.3 <u>Mykologi og Virologi</u> De patogene mikroskopiske soppene Egenskaper og formering av virus Virusdiagnostikk RNA - virus DNA - virus Hepatittvirus Onkogene virus (20 sider)	2	
5.3.4 <u>Protozoologi</u> Morfologi, stoffskifte, cystedannelser Inndeling av protozoer (8 sider)	1	

EMNEFORDDELING	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
5.3.5 <u>Laboratoriemetoder i microbiologien</u> Microscopi Fargemetoder Dyrkingsmetoder Spesielle tester og prosedyrer (14 sider)	1-2	Evt. metode-demonstra-sjoner
5.3.6 <u>Kroppens normalflora</u> (2 sider)	(1)	
5.3.7 <u>Immunologi og forholdet vertsorga-nisme microorganisme</u> Infeksjonsforsvaret Uspesifikk immunitet Spesifikk immunitet Aktiv og passiv immunitet Reaksjoner mellom antigener og antistoff Immunologiske/serologiske us. Immunpatologi Vaksiner (ca.30 sider)	3	
5.3.8 <u>Antimikrobiell kjemoterapi</u> Virkningsmekanismer Resistens og resistensbestemmelser Prinsipper og indikasjoner Enkelte viktige midler (ca.15 sider)	1-2	Det er ikke hensikten å gå inn på ulike medika-menter, men å gi en oversikt og ellers be-røre enkelte prinsipper. (Hvis knapp tid kan emnet utgå)
5.3.9 <u>Diagnostisk microbiologi</u> (6 sider)	1	

Pensum: Josephsen og Schøyen:
Microorganismer og sykdom.
Lærebok i microbiologi for
sykepleiere. Gyldendal Norsk
Forlag 1983.
Kap. 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15

Faget er eksamensfag og blir testet sammen med anatomi/fysiologi og biokjemi.

5.4 ERNÆRINGSFYSIOLOGI

Fagområdet skal gi studentene grunnlaget for å forstå ernæringsbehovet hos mennesker i ulike aldersgrupper. Hensikten er at studentene skal lære å vurdere ulike menneskers ernæringsbehov, og gi kostholdsveiledning ut fra dette.

Timetall: 10

EMNEFORDELING	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
<p>5.4.1 <u>Ernæring og livssyklus</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ernæring som forebygging av sykdom - Ernæring som terapi - Ernæring til utsatte grupper/risikogrupper <ul style="list-style-type: none"> . Småbarn . Skolebarn . Ungdom . Voksne . Eldre <p>(side 36 - 61) 26 sider</p>	2	Forelesninger
<p>5.4.2 <u>Ernæringsfysiologi</u></p> <p>Energi</p> <ul style="list-style-type: none"> - målenheter - energiomsetningen - energibalansen <p>Karbohydrater</p> <ul style="list-style-type: none"> - definisjon - helse og karbohydrater - inndeling av karbohydrater - fordøyelse, utnytting <p>Fett</p> <ul style="list-style-type: none"> - beregning og definisjon - fordøyelse og absorpsjon - transport av lipider - lagring - fettvev 	6	Forelesninger

EMNEFORDELING	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
<p>Proteiner</p> <ul style="list-style-type: none">- definisjon- fordøyelse og omsetning- proteinreserver- nitrogenbalansen- proteinkvalitet- proteintilførsel- proteinmangel <p>Vann og elektrolytter</p> <p>Vitaminer, mineraler og sporstoffer</p> <p>(side 107 - 174) 67 sider</p>		
<p>5.4.3 <u>Maten og matservering i større institusjoner</u></p> <p>Brettserveringssystem</p> <p>Porsjonering</p> <p>Betydning av nøyaktig og individuell matkortføring</p> <p>Hvordan imøtekomme individuelle behov?</p>	2	<p>Omvisning på hovedkjøkken</p> <p>Demonstrasjon av brettserverings-systemet</p>
<p><u>Pensum:</u> Sandvik og Søyland</p> <p><u>Ernæringslære for sykepleiere</u></p> <p>Univeritetsforlaget 1983.</p>		

5.5 PATOLOGI (22 timer)

Fagområdet patologi skal gi studentene innsikt i læren om sykdommer, sykdomsprosesser. Hensikten med undervisningen er at studentene skal anvende kunnskaper fra patologi i:

- observasjon av pasienten
- som grunnlag for å forstå patologiske forhold og behandling
- som grunnlag for utførelse av sykepleie

5.5.1 GENERELL PATOLOGI (10 timer)

EMNEFORDELING	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
5.5.1.1 <u>Celleskade</u>	10	
Mitokondrienes funksjon Lysosomer	1	Forelesning Evt. arbeidsoppgaver
5.5.1.2 <u>Degenerasjon</u>	1-2	
Fettdegenerasjon Fettforandringer i lever og hjerte Degenerasjon av proteinnatur Primær og sekundær amyloidose Mukoid og fibinoid degenerasjon		Da pensumstoffet er kortfattet i dette utdypet i forelesningene
5.5.1.3 <u>Nekrose</u>	1	
Koagulasjonsnekrose Kollikvasjonsnekrose Fettvevsnekrose Ostet nekrose		
5.5.1.4 <u>Betennelse - infeksjon</u>	1	
Forandringer i mikrosirkulasjonen Forandringer i permeabiliteten i åreveggen Kroniske, spesifikke betennelser		

EMNEFORDELING	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
5.5.1.5 <u>Generelle kretsløpsforstyrrelser</u> Kronisk generell kretsløpssvikt Ødem Akutt generell kretsløpssvikt-sjokk Organforandring ved sjokk	1	
5.5.1.6 <u>Regenerasjon</u> Normal eller fysiologisk regenerasjon Reparatorkisk regenerasjon Epitelial tilheling Epidermal regenerasjon Tilheling av ulcus Faktorer som innvirker på sårtilhelingen Frakturtilheling	1	
5.5.1.7 <u>Hypertrofi - Hyperplasi - Atrofi</u>	1	
5.5.1.8 <u>Svulster</u> Karakteristikk av benigne og maligne svulster Diagnosen kreft Gradering av maligne svulster Arsaker til svulster	1-2	
5.5.1.9 <u>Immunologi</u> Eksempler på immunologiske reaksjoner/sykdommer Allergi Autoimmunitet Bindevevssykdommer Transplantasjoner	1	

EMNEFORDELING	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
5.5.1.10 <u>Genetikk</u> Genetisk variasjon Kromosomer Celledeling Genabnormiteter Eksempler på arvelige sykdommer og kromosomale feil Kromosomanomalier Kjønnskromosomabnormiteter Autosomale abnormiteter Medfødte misdannelser <u>Pensum:</u> Myhre, Eivind: <u>Generell patologi</u> Universitetsforlaget, Oslo. (siste utgave) <u>Utdrag: 60 sider.</u>	1	

5.5.2 SPESIELL PATOLOGI I FORHOLD TIL SVANGERSKAP, FØDSEL OG BARSELPLEIE (12- TIMER)

EMNEFORDELING	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
5.5.2.1 <u>Det normale svangerskap</u> Anatomi/fysiologi (oppsummering) Befruktning Fosterutvikling Svangerskapstegn/reaksjoner Fødselsforberedelse Tvillingsvangerskap	2	Forelesninger med anledning til spørsmål og samtale Evt. film. Video
5.5.2.2 <u>Det patologiske svangerskap</u> Hyperemesis gravidarium Abort, truende abort Ektopisk graviditet Mola og choriocarcinom Foster misdannelser Rhesusimmunisering Graviditetsbelastningssyndrom Abdominalsmærter Preeklampsi - eklampsi Hydramnion. Placentainsuffisiens Blødninger For tidlig fødsel. Forlenget svangerskap	2-3	

EMNEFORDELING	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
5.5.2.3 <u>Sykdommer hos moren som kompliserer svangerskapet</u> Diabetes mellitus Hjertelidelser Lungelidelser Veneria Cystopyelitis Flebitis m.fl.	1-2	Forelesninger
5.5.2.4 <u>Den normale fødsel og barselperiode</u> Veer Fosterets stilling og leie De forskjellige avsnitt av fødselen Smertelindring Undersøkelse og kontroll Observasjon av mor og barn etter fødsel	2	Evt. plansjer
5.5.2.5 <u>Den patologiske fødsel</u> Uregelmessigheter ved fødsels- mekanismen Truende intrauterin asfyksi under fødselen Misforhold Andre komplikasjoner under fødselen Obstetriske operasjoner og førstehjelp	2	
5.5.2.6 <u>Problemer i puerperiet</u> Blødninger Mastitt Infeksjoner Trombose - Emboli Puerperal psykose	1	Forelesning
5.5.2.7 <u>Det nyfødte barn</u> Fullbårenhetstegn Patologiske forhold (jfr. pediatri)	1	
Pensum: Larsen og Schmidt. <u>Obstettrikk/gynækologi.</u> 4.utg. Munksgaard 1984 s. 8 - 237, <u>230 sider.</u>		

6.0 SYKEPLEIENS SAMFUNNSVITENSKAPELIGE GRUNNLAG

<u>Oversikt over psykologi/medisinsk sosiologi</u>	Pensum sider	Ant.timer
GRUNNLEGGENDE PSYKOLOGI	215	50
Lærebok: Raaheim, Kjell: <u>Psykologi-en grunnbok.</u> J.W.Cappelens forlag		
Studiehefte for sykepleiestudenter til Psykologi - en grunnbok.		
UTVIKLINGSPSYKOLOGI	130	18
Lærebok: Bunkholdt, Vigdis: <u>Lærebok i psykologi</u> <u>for helse- og sosial-</u> <u>arbeidere. Del II</u> Tanum - Nordli		
KOMMUNIKASJON	115	12
Lærebok: Hein, Eleanor: <u>Kommunikasjon i sykepleien</u> Gyldendal Norsk Forlag		
MEDISINSK SOSIOLOGI	60	20
Lærebok: Repstad, Pål: <u>Institusjons-sosiologi</u> Aschehoug 1983		
Aubert, Vilhelm: <u>Sosiologi</u> Universitetsforlaget	80	
Tils.	600	100

6.1 PSYKOLOGI

Hensikten med undervisningen er å hjelpe studentene til å få et anvendelsesnivå på kunnskapene, slik at de kan

- forstå pasientens/klientens handlingsmønster
- bli oppmerksomme på egne reaksjoner i forhold til medstudenter/medarbeider og i gruppe
- lære å bruke seg selv terapeutisk i kommunikasjon og samhandling med andre.

6.1.1 GRUNNLEGGENDE PSYKOLOGI (50 timer)

EMNEFORDELING	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
6.1.1.1 <u>Historisk og metodisk bakgrunn</u> Hva er psykologi? Psykologiens historie Forskning som avgrensningsprosess Psykologiske forskningsmetoder (ca. 50 sider)	6	Innledende forelesninger Arbeid med studieheftet individuelt og i grupper. Rollespill Diskusjoner
6.1.1.2 <u>Persepsjon</u> Sanser og sanseinntrykk Persepsjon av endringer og forskjeller Perseptuell organisering Objektpersepsjon Rompersepsjon Erfaringenes rolle i persepsjonen Oppmerksomhet og persepsjon (ca. 25 sider)	6	
6.1.1.3 <u>Læring</u> Læringssituasjoner Hva kan læres Motivasjon og læring Anvendt læringspsykologi (ca. 35 sider)	8	

EMNEFORDELING	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
<p>6.1.1.4 <u>Hukommelse og glemsel</u></p> <p>Retensjon og nevrofysiologiske forhold Interferensteori Transformasjonsteori Fortrengningsteori Former for hukommelse (ca. 25 sider)</p>	6	
<p>6.1.1.5 <u>Differensialpsykologi - Individuelle ulikheter</u></p> <p>Typer av person- og situasjons-faktorer Intelligensens struktur Måling av personlighetstrekk Bakgrunn for individuelle forskjeller - arv og miljø (ca. 15 sider)</p>	6	
<p>6.1.1.6 <u>Menneskets personlighet, følelsesliv og motivasjon</u></p> <p>Personlighetsbegrepet Personlighetsbeskrivelser Selvet og selvoppfatninger Motivasjon/Emosjoner Frustrasjon/Konflikter Stress/Forsvarsmekanismer Psykoanalyse Læringsteorier Humanistisk/eksistensiell-psykologisk synspunkt (ca. 40 sider)</p>	12	

EMNEFORDELING

TIMETALL

FORSLAG TIL
METODER6.1.1.7 Sosialpsykologi

Grupper og gruppemedlemskap
 Individets forhold til gruppen
 Roller og rollekonflikter
 Holdninger
 Oppfatning av andre mennesker
 Sosialiseringprosessen
 Sosial adferd som ansvarsfull
 valghandling
 (ca. 26 sider)

6

tils.

50

Pensum: Raaheim, Kjell: Psykologi - en grunnbok.
 Cappelen forlag.
 Utdrag: ca. 216 sider.

Studiehefte for sykepleie-
studenter til psykologi -
en grunnbok.

6.1.2 UTVIKLINGSPSYKOLOGI (18 timer)

EMNEFORDELING

TIMETALL

FORSLAG TIL
METODER6.1.2.1 Fysisk-motorisk utvikling6.1.2.2 Begrep - tenkning - språk

Begrepsutvikling
 Tankeprosesser
 Språkutvikling

6.1.2.3 Intelligens

Intelligens som kulturelt begrep
 Intelligensvekst/stabilitet
 Arv og miljø i intelligens

Forelesninger
 Samtaler/
 Diskusjoner
 Oppgaveløs-
 ninger
 Rollespill

EMNEFORDELING	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
<p>6.1.2.4 <u>Personlighetsutviklingen</u></p> <p>Medfødte disposisjoner og egenskaper Arv og miljø Faseteorier Spedbarnet som sosialt vesen Skolebarn - ungdom Det voksne livet Sosiale læringsteorier</p> <p>6.1.2.5 <u>Samvittighetsutvikling</u></p> <p>6.1.2.6 <u>Egofunksjoner</u></p> <p>Utvikling og feilutvikling av egofunksjoner Egosvakhet, Forsvarsmekanismer Egostøttende tiltak Personlig selvbylde</p> <p><u>Pensum:</u> Bunkhold, Vigdis: <u>Lærebok i psykologi</u> _for helse- og sosial- arbeidere. Del II - ca. 100 sider</p> <p>Raaheim, Kjell: <u>Psykologi - en grunnbok</u> Kap. 8 s. 252-282, ca. 30 sider</p> <p>Oppgavehefte. Tils. 130 sider</p>		

6.1.3 KOMMUNIKASJON (12 timer)

EMNEFORDELING	FORSLAG TIL METODER
<p>6.1.3.1 <u>Den generelle kommunikasjons-</u> <u>prosess. Oversikt.</u></p> <p>6.1.3.2 <u>Den terapeutiske kommunikasjons-</u> <u>modell</u></p> <p>6.1.3.3 <u>Sosiokulturelle påvirkninger i</u> <u>kommunikasjonsprosessen</u></p>	<p>En del av dette stoffet regnes til selvstudium med påfølgende framlegg/ samtale om stoffet</p> <p>Forelesning Evt. gruppeoppgaver</p>

EMNEFORDELING

FORSLAG TIL
METODER6.1.3.4 Kriterier for effektive budskap6.1.3.5 Kommunikasjonskanaler6.1.3.6 FeedbackKommunikasjons
øvelser

Pensum: Heim C. Eleanor: Kommunikasjon
i sykepleien
Gyldendal Norsk
Forlag 1983
Del I. Del II (bare kap. 12)
Del III, IV og V.
Tilsvare ca. 115 sider.

6.2. SOSIOLOGI (20 timer)

Fagområdet skal gi studentene kunnskaper om samfunnets innvirkning på menneskets helse og livssituasjon, slik at de kan forstå vekselvirkningen mellom enkeltmennesket og dets totale miljø.

EMNEOVERSIKT	TIME TALL	FØRSLAG TIL METODER
6.2.1. <u>Hva er sosiologi ?</u>	ca. 4 t.	
Ulike måter å definere sosiologi på. Ulike retninger i sosiologien Sosiologiske grunnbegreper		
6.2.2. <u>Aktøren og samfunnsstrukturen</u> <u>Micrososiologi og macrososiologi</u>	ca. 4 t.	
Hvordan møter vi samfunnet Micro og macro nivå		
6.2.3. <u>Forventning, norm og sanksjon</u>	ca. 4 t.	
Normative og deskriptive forventninger. Opplevelse av andres forventninger Forventninger og forklaringer		
6.2.4. <u>Sosiale roller</u>	ca. 4 t.	
Roller og rolleadferd Rollekonflikter Rollen og personligheten Om å spille og være		
6.2.5. <u>Sosial ulikhet og lagdeling</u>	ca. 2 t.	
Lagdeling Sosial status Lagdelingens funksjon Kompensasjon og kumulasjon ved fordeling av goder og byrder Kompensasjon og velferd		
6.2.6. <u>Konflikt</u>	ca. 2 t.	
Interessekonflikt Verdikonflikt Konfliktløsning		
Aubert, Vilhelm: Sosiologi 1. Sosialt samspill. Kap. 1,3,5,6,8.10 (Utdrag - 110 sider) Repstad, Pål: Institusjonssosiologi. Kap. 3,4 (Utdrag - 24 sider)		

EMNEOVERSIKT	TIMETALL	FORSLAG TIL METODER
<p>6.2.3 <u>Pasientsosiologi</u></p> <p>Helse som sosiologisk begrep</p> <p>Sykdom som sosial rolle</p> <p>Pasientrolle i behandlingssituasjoner</p> <p>Uvisshet og mestring ved sykdom</p> <p><u>Pensum:</u> Repstad, Pål: <u>Institusjons-</u> <u>sosiologi.</u> Aschehoug 83 Del 5, 6, 7.</p> <p>NB. Det vil i tillegg til pensum bli angitt anbefalt litteratur til hovedemnene i sosiologifaget.</p>	8-10	

6.3 SAMFUNNSFAG (30 timer)

Hensikten med undervisningen på dette trinnet er at studenten:

- har kunnskap om helse- og sosialvesenets organisering og oppbygning
- får innblikk i de ressursmessige fordelingsmekanismer innen helse- og sosialsektoren og de konsekvenser dette medfører.
- har kunnskap om samfunnsforholdenes innvirkning på helsetilstanden og helsetilstandens innvirkning på samfunnsforholdene.
- har kjennskap til aktuelt lovverk innenfor helse- og sosialsektoren
- har kunnskap om vitenskapsteoretiske emner og forskningsmetoder.

EMNEFORDELING		TIMETALL
6.3.1	<u>Organisering av helse- og sosialvesenent.</u> Helseøkonomi og forvaltning Ressursfordeling	4
6.3.2	<u>Bedriftshelsetjenesten</u> Lov om planlegging, organisering og gjennomføring av helsetjenesten ved bedrifter	2

	EMNEFORDELING	TIMETALL
6.3.3	<u>Mennesket i arbeidsmiljøet</u> Lov om arbeidstilsyn Lov om arbeidsmiljø (Etterfølges av bedriftsbesøk m/orientering: 6 timer)	2
6.3.4	<u>Mennesket i familiesituasjonen</u> Familievern/Familierådgivning Lov om barnevern Lov om adopsjon Ekteskapslov Skilsmisellov Rettigheter v/svangerskap og fødsel	6
6.3.5	<u>Sosialmedisin</u> Lovgivning Organisering/sykepleierens plass og funksjon	4
6.3.6	<u>Forskningsmetode og oppgaveskrivning</u> Vitenskapelig metodikk Problemformulering/Litteraturstudier Undersøkelsesmaterialet: Populasjon Utvalg Ulike målemetoder Oppgavekonstruksjon. Utforming av skriftlig del (Vitenskapsteorier i sykepleieforskning)	12

Pensum: Svendsson, Elisabeth. Forskningsmetode. Grunnbok for helsearbeidere.
Tanum - Nordli 1984
(ca. 100 sider)

Henriksen, Kjell-Henrik: Helse- og sosialtjenesten i Norge.
Universitetsforlaget 1980.
s. 9 - 63 (ca. 50 sider)

Haugen, Heldal Idun: Sykepleietjenesten i kommunene.
Gyldendal Norsk Forlag 1985
s. 7 - 60 (ca. 50 sider)

Pensum tilsammen 1. studieår: 200 sider

7.0

PENSUMLISTE 1. ARSENHET
AUST-AGDER SYKEPLEIERHØYSKOLE 1986

SYKEPLEIEFAGET. DEL I.

- * Karoliussen, Mette og Smebye Lislerud, Kari: Sykepleie-fag og prosess. Universitetsforlaget, Oslo 1981.
- * Mitchell, Pamela: Grunnleggende sykepleie 2. Universitetsforlaget, Oslo 1975.
- * Bergan, Tom: Microbiologi. Sykehushygiene og vaksinasjon.
- * Dahl, Øyvind m.fl. Etikk, Universitetsforlaget, Oslo 1983.
- Wyller, Ingrid: Sykepleiens historie i Norge. Fabritius forlag, Oslo 1974
- Wyller, Ingrid: Sykepleiens verdenshistorie. Forlaget Land og Kirke, Oslo 1969.
- * Sandvik, Walborg og Søyland, Knut: Ernæringslære for sykepleiere. Universitetsforlaget, Oslo 1983.
- N.O.U. 1984: 30. Pleie og omsorg for alvorlig syke og døende mennesker.
 (Klinisk ordbok. Høst og Sønns Forlag)

SYKEPLEIEFAGET. DEL II.

- Smebye, Kari og Karoliussen, Mette: Eldre. Aldring og sykepleie. Universitetsforlaget, Oslo 1985.
- Berg, Johansson, Rundgren, Steen: Aldringens biologi. Tanum - Nordli, Oslo 1981.
- Haugen, Inger Eide. Sykepleiere. Svangerskap, fødsel og barseltid. Gyldendal Norsk Forlag 1984.
- Natvig, Bjerkedal, Høstmark, Vellar. Forebyggende medisin I og II. Gyldendal Norsk Forlag 1982.
- Aalvik m.fl. Forebyggende helsearbeid i 80-åra. Universitetsforlaget.
- N.O.U. 1979. 53: Skolehelsetjenesten.
- Kroppen bit for bit. Mennesket i arbeidsmiljøet. Arbeidsmiljøsentret 1985.
- N.O.U. 1985. 34. Levekår for psykisk utviklingshemmede.
- Bjørnsen, Agnete: Praktisk bruk av administrative pleieplaner. Fabritius Forlagshus 1981.

Tveterås m.fl. Spebarnsboken. A/S Speciallitteratur.

SYKEPLEIENS NATURVITENSKAPELIGE GRUNNLAG

- * Jacob, Francone og Lossou: Anatomi og fysiologi. Norsk utgave ved Dietrichs. Universitetsforlaget.
- * Hansen, Hesse, Hindberg: Biokemi for sykeplejeelever. Munksgaard forlag, København.
- * Josephsen og Schøyen. Microorganismer og sykdom. Lærebok i microbiologi for sykepleiere. Gyldendal Norsk Forlag 1983.
- * Myhre, Eivind. Generell patologi. Universitetsforlaget 1984
- Falck Larsen, J. Schmidt. Tore: Obstetikk/gynækologi. Munksgaard, København 1984.

SYKEPLEIENS SAMFUNNSVITENSKAPLIGE GRUNNLAG

- * Raaheim, Kjell (red.) Psykologi. En grunnbok. Cappelens psykologibøker. J.W. Cappelens Forlag 1984.
- * Studiehefte for sykepleiestudenter til Psykologi - En grunnbok.
Bunkholdt, Vigdis. Lærebok i psykologi for helse- og sosialarbeidere. Tanum - Nordli.
- * Hein, Elanor. Kommunikasjon i sykepleien. Gyldendal Norsk Forlag.
Repstad, Pål. Institusjons-Sosiologi. Aschehoug 1983.
Aubert, Vilhelm: Sosiologi. Universitetsforlaget.
- * Svendsson, Elisabeth: Forskningsmetode. Grunnbok for helsearbeidere. Tanum - Nordli 1984.
- * Henriksen, Kjell-Henrik. Helse- og sosialtjenester i Norge. Universitetsforlaget 1980
- * Haugen, Heldal, Idun. Sykepleietjenesten i kommunene. Gyldendal Norsk Forlag 1985.

Det gjøres oppmerksom på at det kan være deler av visse bøker som er pensum. Nøyaktig sideangivelse av pensum er angitt i emne-listene.

Bøkene merket * er pensum fra skoleårets start.

8.0 PROSJEKT/TEMAOPPGAVE - 1. STUDIEÅR

- Hensikten med oppgaven er at studenten skal få innsikt i prosjektarbeid som metode, knyttet til sykepleiepraksis.
- Oppgaven skal gi studenten trening i å arbeide sammen i grupper.
- Oppgaven skal gi studenten mulighet til å arbeide med et sentralt sykepleietema innen praksisområdene:
 - Helsestasjon
 - Aldershjem
 - HVPU
 - Bedriftshelsetjenesten
 - Føde/Barsel

8.1 PRAKTISK GJENNOMFØRING AV OPPGAVEN:

8.1.1 Innledningsfasen

Tema for oppgaven
 Avgrensning av problemområde -klargjøring av målsetting.
 Definisjon av begreper
 Valg av litteratur

Etter innledningsfasen skal oppgaveformuleringen godkjennes av ansvarlig sykepleielærer.

8.1.2 Planleggingsfasen

Valg av opplegg og valg av metode for datasamling.
 Metodene kan være: Intervju, spørreskjema, samtale
 individ/grupper. Evt. andre metoder.

8.1.3 Utføringsfasen

Innsamling av data
 Bearbeidelse av de innsamlede data
 Tolkning av data

8.1.4 Evalueringsfasen

Evaluering av resultat/innhold
 Samarbeid i gruppen
 Mulighet for praktisk nytte av oppgaven

8.1.5 Formidling av resultat

Gruppen legger frem sine prosjektoppgaver for klassen, sammen med representanter fra praksis.

Oppgavens størrelse bør ikke være over 15-20 maskinskrevede sider. Det vil bli avsatt tid til veiledning underveis.

Innledningsfasen bør være avsluttet før praksisstudiene tar til.

2 Aust-Agder Sykepleierhøyskole,
Arendal.

Dato.....

Til

SØKNAD OM TILLATELSE TIL INNHENTING AV DATA I FORBINDELSE MED
PROSJEKTOPPGAVE.

Undertegnede student(er) planlegger å gjøre et prosjektarbeid som et ledd i sykepleierutdanningen. Denne oppgaveformen nødvendig-
gjør innhenting av data direkte fra institusjoner/samfunnsaktivi-
teter m.v., og i denne anledning søker vi om tillatelse til å
kunne gjennomføre denne del av oppgaven ved

Vi kan gi følgende opplysninger som bakgrunn for vurdering av
søknaden:

1. TEMA FOR OPPGAVEN:
2. PROBLEMFORMULERING:
3. METODE/DATAKILDER:
4. HJELPEMIDLER (vedlegges):
5. TID FOR DATASAMLING:
6. BRUK AV RESULTAT:

Ønskes ytterligere informasjon står vi til disposisjon. Evt.
kontakt, samt svar på søknaden bes formidlet via skolen.

Den videre kontakt med de som vil bli berørt av u.s. formidles
direkte av studenten som arbeider med oppgaven.

Med hilsen

.....
student

.....
student

.....
student

.....
student

.....
student

Disposisjonen for oppgaven er godkjent av skolen.

.....
Torbjørn Kristensen
Rektor

8.3 ETISKE RETNINGSLINJER FOR OPPGAVESKRIVING *

De nedfelte etiske retningslinjer for oppgaveskriving mener å omfatte alt skriftlig arbeid studentene ved Aust-Agder Sykepleierhøyskole utformer i sin studietid.

Retningslinjenes aktualitet overfor de ulike typer oppgaver må vurderes i hver situasjon avhengig av grad/mengde involvert av persondata.

Målgruppe:

Utvalget mener at både studenter og ansatte ved Aust-Agder Sykepleierhøyskole samt høyskolens praksisfelt er aktuell målgruppe for kjennskap til retningslinjene.

8.3.1 TILLATELSE OG INFORMERT SAMTYKKE

Tillatelse:

Når høyskolens studenter skal utføre arbeid/oppgaver som prosjekt, undersøkelser, pedagogiske pleieplaner osv. må det alltid på forhånd være innhentet tillatelse til at arbeidet kan utføres. Innhenting av tillatelse skjer som følger:

- Høyskolen må administrativt ha innhentet tillatelse hos leder av praksisfeltets sykepleietjeneste eller ansvarlig leder om det er andre områder, til at det benyttes denne type metoder i relasjon til høyskolens undervisningsprogram.
 - Når studentarbeid skal utføres, må det skje muntlig og skriftlig informasjon til avdelingssykepleier (avdelingsansvarlig ved andre områder) med kopi til oversykepleier.
 - Lærer er ansvarlig for at informasjonen er fyldestgjørende og at det foreligger tillatelse fra avdelingen (evnt. skriftlig) til at arbeidet kan utføres.
- Tillatelsens form er avhengig av type arbeid.

- * Utarbeidet ved Vest-Agder Sykepleierhøyskole våren 1986. Aust Agder Sykepleierhøyskole gis tillatelse til å benytte retningslinjene.

Informasjon:

Tillatelsen bygger på informasjon om

- emnet for studentarbeidet
- hensikten med arbeidet
- metode (r) som planlegges benyttet
- hvem arbeidet vil involvere/omfatte
- når arbeidet planlegges utført og produkt skal foreligge ferdig
- hva produktet skal brukes til senere
- hvilken informasjon som vil bli gitt underveis i arbeidet
- retten til å trekke seg fra opplegget

Dersom tillatelsen til et bestemt studentarbeid innhentes hos øverste leder, må høyskolen ved lærer forsikre seg om at alle nødvendige ledd er informert.

Søknaden om tillatelse må skje skriftlig ved siden av muntlig kontakt. Dersom skriftlig tillatelse ikke foreligger, må høyskolen nedtegne den muntlige tillatelse med dato og navn på person som ga meddelelsen. Nedtegningen undertegnes av lærer og student.

Informert samtykke:

Den/de person (er) som involveres direkte i arbeidet ved at det innhentes persondata eller deltar i arbeidet må gi sitt samtykke til at arbeidet utføres fra den informasjon som er gitt.

Studenter og lærer (e) har ansvar for at informasjon er meddelt skriftlig og/eller lest opp for den som skal gi samtykke. Samtykket må være faktisk (gjennomførbar).

Umyndige:

Informasjon til umyndige må forelegges foresatte eller tutor, som gir samtykke for den umyndige.

8.3.2 ANONYMISERING

Definisjon:

Med anonymisering menes i denne sammenheng at data (informasjoner) om personer og situasjoner skal omskrives slik at

- de som har deltatt i arbeidet (pasient, pårørende og personell) kjenner igjen arbeidet og at det som står er korrekt.
- de som ikke har deltatt i arbeidet ikke er i stand til å gjenkjenne personer, situasjoner, sted osv., men oppfatte innholdet i arbeidet som meningsfylt.

Anonymisering av studentarbeid:

Krav

Praktiske konsekvenser

Sykepleierhøgskolen har veiledningsansvar for "forskere" under utdanning.

- Alle lærere må ha kunnskap om etiske retningslinjer for oppgaveskriving.
- Området må inn i utdanningsprogrammet fra begynnelsen.
- Lærer har veilednings- og kontrollansvar kontinuerlig, i samarbeid med avdelingens sykepleiere.

Læresituasjonen ved studiearbeidet er underordnet pasientens/klientens behov for personvern.

- Lærer har ansvar for valg av læresituasjoner i sitt veiledningsopplegg.
- Studenten må ha et nært og åpent samarbeid med sykepleierne i avdeling og lærer.

Studenter er underlagt de samme etiske krav som forskere forøvrig.

- Skolen har ansvar for at student, sensor, veileder er kjent med krav til anonymisering og de praktiske konsekvenser av dette.

Anonymisering av studentarbeider må skje når arbeidet skal bringes ut av sin "naturlige sammenheng". (fra avdelingen f.eks.)

- Alle typer skriftlige studentarbeider må anonymiseres.
- Bruk av studentarbeider som et utgangspunkt i spesifikke pasient/klientdata tillates ikke brukt i første studieår.

Anonymisering av studentarbeider gjelder alle typer arbeid.

- Oppgaver, ped. pleieplaner osv.

Krav.

Praktiske konsekvenser

Når avdelingen velger å benytte studentarbeid, er dette både et "skoleansvar" og et "avdelingsansvar".

- Lærer og student må akseptere at studentarbeid benyttes av avdelingen, f.eks. pleieplaner.
- Sykepleiere i avdelingen står ansvarlig for den faglige kvalitet i studentarbeidet dersom de anbefaler dette benyttet i avdelingen.

Studentarbeider som ikke er gjort anonyme må enten

- anonymiseres
- magasineres i inntil ett år.
- makuleres.

- Lærer har ansvar for at ikke anonymiserte studentarbeider forvaltes korrekt.
- Studenten har ansvar for at ikke anonymiserte "redskap" forvaltes korrekt (blokken i lommen).

Studentarbeider som er tilgjengelige i skolens bibliotek skal være anonymisert.

- Lærer har ansvar for at anonymisering er skjedd og markerer dette.
- Bibliotekar har ansvar for at alle studentarbeider i biblioteket er anonymisert.
- Studenten har ansvar for at eventuelle kopier av ikke anonymiserte oppgaver blir makulert eller magasinert.

Krav til grad av anonymisering med innvirkning på karakter må klart fremkomme i kriterier for oppgaveskriving.

- Lærer har ansvar for at krav til grad av anonymisering er skriftlig kjent for studentveileder, sensor.
- Manglende anonymisering utover de oppsatte krav virker ikke inn på karakteren.

Krav

Praktiske konsekvenser

Datasamlingen må skje ut fra krav satt i "data-loven".

- Data må være
 - * relevante for oppgaven
 - * nødvendige for oppgavebehandling og oppgaveløsning.
 - * åpne med hensyn til innsynsrett.
 - * følsomme opplysninger
 - anonymisert
 - rase
 - politisk rel. oppfatninger
 - helseforhold,
 - bruk av rusmidler,
 - sexforhold,
 - familieforhold
 - slektskap, fam.
 - status, for-
 - sørgelsesbyrde,
 - formuesordning

Sammenfatning:

- Lærer, praksisfelt og studenter må ha kunnskap om hvordan pasienters/klienters anonymitet kan opprettholdes ved oppgaveskriving i sykepleiestudiet.
- Ansvar for riktig bruk av "taushetsplikten" pålegges både student, lærer og praksisfelt.
- Pasienter/klienter har begrenset innsynsrett i studentoppgaver.
- Student og høyskole har ansvar for ikke-anonymiserte studentarbeider.
- Vurdering av behov for anonymisering gjelder alle typer studentarbeider.
- Høyskoleprogrammet må skille mellom bruk av oppgavetype ut fra studentens kunnskap i etiske retningslinjer og kompleksiteten i å hente og bruke data fra database.
- Både etiske og juridiske forhold regulerer kravet om anonymisering

8.3.3 OFFENTLIGGJØRING

Definisjon:

Offentliggjøring av oppgaver betyr her å gjøre disse tilgjengelige for personer/instanser ut over de som er direkte involvert i oppgaven.

Studentarbeider utført ved Aust-Agder Sykepleierhøyskole vil kunne bli brukt som undervisningsmateriale ved høyskolen. Da oppgavene er studentarbeider, kan det være hensiktsmessig å legge en klausul på offentliggjøringen ved å hindre at oppgaven blir gjort alment tilgjengelig, men forbeholdes den krets høyskolen bestemmer.

Når en oppgave offentliggjøres, skal dette skje med oppgaveforfatterens fulle navn i tillegg til høyskolens.

Hvis man regner med muligheten for offentliggjøring av oppgaven, må informasjon om dette gis til alle impliserte når man søker om tillatelse, se under punktet om tillatelse, side 55.

Studentarbeid som skal offentliggjøres må innfri kravene til:

- tillatelse/samtykke
- anonymisering

8.3.4 OPPBEVARING AV IKKE-OFFENTLIGE STUDENTARBEIDER

Høyskolen må oppbevare oppgaver i minst ett år ifølge Lov om Offentlig Forvaltning, paragraf 31, fra innleveringsfrist/sensur.

Oppgavene skal i denne tid oppbevares nedlåst/ikke tilgjengelig, under skolens ansvar.

Oppgaver som er mer enn ett år gamle og som

- ikke har spesiell faglig interesse
- ikke har historisk interesse

skal makuleres.

Oversikt over emner på oppgaver som er katalogisert, men ikke offentliggjort, skal være tilgjengelig i høyskolens bibliotek. Lærer er ansvarlig for at emner på ulike offentliggjorte og makulerte oppgaver blir meddelt bibliotekar. Bibliotekaren har ansvar for at oversikten er ajour.

Oppgaven kan etter nærmere avtale med lærer være tilgjengelig for Aust-Agder Sykepleierhøyskoles studenter til gjennomsyn i biblioteket, men ikke til utlån eller til kopiering.

8.4 EKSEMPLER PÅ HVORDAN ANONYMITET KAN BEHOLDES I SYKEPLEIEJOURNALER/PLEIEPLANER I SYKEPLEIESTUDIET *

1. Korrekte data:

Navn : Bergljot Nedre
 Født : 1. april 1947
 Sivilstand: Gift
 Yrke : Fysioterapeut

 Adresse : Hægeland

 Diagnose : Ca. mammae

Omskrevne data:

Navn : N.N.
 Alder : ca. 40 år
 Sivilstand: Gift
 Yrke : Utd. fra Helsefag-
 høyskole
 Adresse : ca. 3 mil fra
 sykehuset
 Diagnose : Ca. mammae

2. Navn : Andreas Knutsen
 Født : 21. febr. 1915
 Sivilstand: Enkemann
 Yrke : Skomaker
 Adresse : Lista

Navn : N.N.
 Alder : ca. 70 år
 Sivilstand: Enkemann
 Yrke : Håndverker
 Adresse : Tettsted ca. 10
 mil fra sykehuset

Pårørende:

Barn : 2 sønner, 2 døtre
 Adr. : 1 sønn, Stavanger
 : 1 sønn, Tromsø
 : 1 datter, Oslo
 : 1 datter, Søgne
 Livssyn : Tilhører Advent-
 kirken
 Diagnose : Ca. ventriculi

Pårørende:

Barn : Flere, begge kjønn
 Adr. : 3 bor langt unna
 : 1 har mulighet for
 å besøke ham ofte
 Livssyn : Kan ha innvirkning
 på pleie og be-
 handling
 Diagnose : Ca. ventriculi

3. Navn : Anne Camilla Nes
 Født : 15. mai 1977
 Adresse : Kristiansand

Navn : N.N.
 Født : 9 år
 Adresse : Mulighet for
 daglig besøk
 Pårørende : Foreldre, s. adr.

Pårørende : Foreldre Anne og
 Per Nes
 Adr. : Samme

Livssyn
 foreldre : Jehovas Vitne

Livssyn : Kan ha innvirkning
 på pleie og
 behandling

Diagnose : Leukemi

Diagnose : Leukemi

- Pasienten/klientens behov for personvern er overordnet studentenes læresituasjon ved studiearbeidet.
- Det er bare data som er relevante for oppgaven og nødvendige for oppgaven som kan inkluderes i studentarbeider.
NB! "Dataloven" av 9. juni 1978.

VEILEDNING FOR ORGANISERING OG SKRIVING AV OPPGAVER

I. Skrivetekniske opplysninger.A. Papir, skriveflate og marger.

1. Papirformatet skal være A4.
Det skrives bare på en side av arket. Omslagsarket skal inneholde opplysninger om oppgavens ordlyd (tittel), kull og dato. (Midt på arket). Kandidatnummer settes i øverste høyre hjørne eller midt på arket under kull og dato.
2. Margene skal være ca. 3 cm. bred til venstre, ca. 2 cm. bred til høyre og toppmargen skal være ca. 3 cm.
3. Oppgavene heftes sammen og legges i mappe (omslag).

B. Sidenummerering (Paginering)

Tallene, vanlige (arabiske) tall skal stå midt på siden på innføringsarket.

II. Organisasjon av stoffet.A. Innledning.

1. Tittel
2. Forord.
Forordet kan inneholde opplysninger om:
 - a. Hensikt ved valg av tema.
 - b. Hovedinnhold.
 - c. Bruk av hjelpemidler.
3. Innholdsfortegnelse.

Innholdsfortegnelsen inneholder de kapitler som kan være aktuelle i en større oppgave. Teksten i innholdsfortegnelsen skal være identisk med overskriftene som er brukt i oppgaven. De mest underordnede overskrifter kan sløyfes. Antall overskriftsgrader i innholdsfortegnelsen bør ikke overskride 3 (aller mest 4).

Forordet bør plasseres foran innholdsfortegnelsen.

B. Tekst.

1. Innledning.

Første kapitel kan være introduksjon av problemområdet eller presentasjon av stoffet på annen måte.

2. Tekstmaterialet.

a. Skal en oppgave bli oversiktlig og lettlest, bør den deles inn i kapitler, hovedpunkter og underpunkter.

b. Behandlingen av selve stoffet kan være:

1) Argumentasjon og begrunnelse for valg av fremgangsmåte.

2) Drøfting, resultat o.s.v.

3) Konklusjon/sluttord/synopsis

Som begrepene sier kan dette inneholde et kort sammendrag av hovedtrekkene i oppgaven (vanligvis ikke over 1/3 side). Det kan være forfatterens tanker og meninger i forhold til løsning av oppgaven.

C. Referanser.

1. Vedlegg (Appendix)

Dette er data som ikke finnes i teksten, men som det henvises til (f.eks. et diagram, skriv e.l.)

2. Bibliografi.

Bibliografi er en angivelse av den litteratur som er benyttet i det foreliggende arbeid.

III. Overskrifter.

Overskrifter kan ordnes på følgende måte:

Sentralt plasserte overskrifter (1. rang) har store bokstaver midt på arket eller plassert med vanlig marg. Det skal ikke være punktum og ikke understrekning.

Sentralt plasserte overskrifter (2. rang) har små bokstaver midt på arket. Det skal ikke være punktum og ikke understrekning.

Overskrifter trukket ut til venstre marg (3. rang) er skrevet med små bokstaver og er understreket. Punktum er unødvendig. Overskriften er understreket.

De mest underordnede overskrifter er også ved venstre marg og skrevet med små bokstaver som er understreket (4. rang). Forskjellen her fra de foregående ligger i at teksten her fortsetter på samme linje. Punktum er derfor nødvendig.

IV. Nummerering.

Ved nummerering kan brukes desimalsystem eller en kombinasjon av bokstaver og tall.

A. Eksempel på nummerering ved bruk av kombinasjon av bokstaver og tall.

Store bokstaver (f.eks. nummerering av hovedpunkter) er nummerering av 1. rang.

Store bokstaver (f.eks. nummerering av underpunkter) er nummerering av 2. rang.

Små arabiske tall (f.eks. nummerering av underpunkter) er nummerering av 3. rang.

Små bokstaver (f.eks. videre oppdeling av enkelte underpunkter) er nummerering av 4. rang.

Små tall med hel eller halv parentes er nummerering av 5. rang. Disse kan brukes f.eks. ved oppregning i tekstmaterialet.

B. Eksempel på nummerering ved bruk av desimaltall.

Nummerering av	1. rang	1.	Kapitel
"	"	2. rang 1.1	Hovedpunkt
"	"	3. rang 1.1.1	Underpunkt
"	"	3. rang 1.1.2	Underpunkt
"	"	2. rang 1.2	Hovedpunkt
"	"	3. rang 1.2.1	Underpunkt
"	"	1. rang 2.	Nytt kapitel
		2.1	Hovedpunkt
		2.1.1	Underpunkt
		2.1.2	
		2.2	
		2.2.1	
		2.2.2	
		2.2.3	
		2.2.4	
		3.	Nytt kapitel
		3.1	
		3.1.1	
		o.s.v	

V. Sitater

Et sitat er ordrett gjengivelse av ytring/tekst. Korte sitater kan tas med i teksten som en naturlig del. Sitatet settes da i anførselstegn.

Som eksempel på dette er at dersom en har et avsnitt om medmenneskelighet og refererer en uttalelse fra boken Sykepleie- fag og prosess, kan det tas med at Mette Karoliussen og Kari Lislerud Smebye hevder at "Det ligger en fare i at sykepleieren kan bli for opptatt av sine egne reaksjon-

er, og dermed yte utilfredsstillende hjelp", og så gå videre med sin egen tekst.

Lengre sitat skilles ut i egne avsnitt. Det kan en gjøre både med og uten anførselstegn. Det skal være kortere linjeavstand enn den øvrige tekst og rykket inn 5 anslag.

For også å eksemplifisere her kan det samme sitatet refereres slik:

"Det ligger en fare i at sykepleieren kan bli for opptatt av sine egne reaksjoner, og dermed yte utilfredsstillende hjelp. Sykepleierens faglige bakgrunn innebærer et ansvar for å møte pasientenes sykepleieproblemer."

For begge typer sitater må det henvises til kilde. Kildehenvisninger kommer i neste avsnitt.

VI. Kildehenvisninger.

Det må henvises til litteratur som er benyttet i oppgaven. Påstander/uttalelser skal dokumenteres.

A. Kildehenvisninger i teksten.

Er det få kilder, kan en ta hele henvisningen inn i teksten. Men dette kan føre til at teksten lett blir oppstykket.

B. Kildehenvisninger i fotnoter.

Kildehenvisninger kan settes nederst på arket. Nummer på kilden angis ved å referere til et ord i teksten med samme nummeret framfor opplysningene om kilden i fotnoten.

Et eksempel på tekst hvor det henvises med fotnote er dersom det skrives om mikroorganismenes utbredelse og en finner ut at "vårt infeksjonsforsvar er resultatet av en lang biologisk utvikling", må det henvises med fotnote slik:

1. Josephsen, Joh. O. Mikroorganismer og sykdom
Oslo, Fabritius, 1976,

og fortløpende nummer.

C. Bruk av latinske henvisningsord.

Loc.cit. (loco citato) betyr: på det siterte sted eller på det stedet som nettopp er blitt sitert. Sidetall er unødvendig. Loc.cit. viser til det nettopp omtalte og som det allerede er gitt opplysninger om sidetall i.

Ibid. (ibidem) betyr: på samme sted, på samme gjenstand, i det samme arbeidet, d.v.s. den publikasjon som

nylig har blitt omtalt. Forkortelsen bør også brukes for å vise til en kilde som nettopp er omtalt og blir derfor brukt når det ref. flere ganger etter hverandre til samme arbeid. Sidetall føres opp i tillegg til forkortelsen.

Op.cit. (opus citatum) betyr: i det siterte arbeid. Forkortelsen omfatter som ibid opplysninger om kilden bortsett fra sidetallet. Forskjellen i disse to begrepene synes å ligge i at ibid blir brukt når en kilde blir referert flere ganger etter hverandre.

VII. Litteraturliste (Bibliografi)

Litteraturliste er en angivelse av den litteratur som er brukt i det foreliggende arbeid.

Kildene angis i alfabetisk rekkefølge etter forfatterens navn. Forfatterens etternavn plasseres først. Litteraturlisten plasseres vanligvis bak i oppgaven.

A. Spesielt for bøker.

I følgende rekkefølge:

Forfatterens navn, bokens tittel, som understrekes, sted for utgivelse, forlag, årstall, antall sider.

B. Spesielt for tidsskrifter.

I følgende rekkefølge:

Forfatterens navn, artikkelens navn, som settes i anførsel, tidsskriftets navn, som understrekes, årgang, sideangivelse (på hvilke sider artikkelen begynner og slutter), måned og årstall.

C. Eksempler.

1. Mitchell, Pamela. Grunnleggende sykepleie Bind II.
Universitetsforlaget, 1975, 481 s.

2. Wagner, Helvi. "Førkluster i et sjukhuskosthall"
Norsk Sykehustidende, 32: 202-207, september
1959.

VIII. Sluttord.

Veiledning for organisering og skriving av oppgaver er ment som en hjelp til å systematisere i oppgaveskriving.

Som tidligere nevnt er det flere systemer. Systemene har mest for seg i større oppgaver. Det kan være til stor lette både for den som skriver og for den som leser.

Å bruke disse systemene med tall og/eller bokstaver på en liten, enkel oppgave hvor der allerede er klar disposisjon har liten hensikt.

Dersom en finner det hensiktsmessig, kan en bruke deler av et system. Skulle det ikke være bruk for fire slags nummereringer eller overskrifter, kan en godt bruke færre, men i samme orden.

Godkjent i lærerråd 7. juni 1983.

VEDLEGG 2.

AUST-AGDER SYKEPLEIERHØYSKOLE

STUDENTENES ARBEIDSDRAKT.

Studentene skal til en hver tid ha et arbeidsantrekk som kan aksepteres av praksisfeltet.

Dette gjelder både med hensyn til personlig hygiene og arbeidsdrakt.

Vedtatt i Høyskoleråd 16.06.86.

AUST-AGDER SYKEPLEIERHØYSKOLE

SKOLEREGLER OG BESTEMMELSER

1. Skolens rektor og lærere er studentenes overordnede. Henvendelser fra studentene bør fortrinnsvis skje gjennom ansvarlig lærer.
2. I den kliniske undervisning må studentene også rette seg etter bestemmelser på praksisstedet.
3. Hvis skolens materiale ødelegges på grunn av uaktsomhet fra studentenes side, kan erstatning kreves.
4. Studentene må underskrive taushetsløfte.
5. Studentene må ikke motta penger eller større gaver fra pasienter eller deres pårørende uten først å rådføre seg med avdelingssykepleier.
6. Skoletiden strekker seg over 6 semestre, tilsammen 120 undervisningsuker. Den enkelte skole fastsetter semestrenes lengde. Studentene har fremmøteplikt til minst 80% av det samlede undervisningstilbud.

All undervisning i sykepleie, teoretisk og praktisk er obligatorisk.

Sykdom eller fravær av annen grunn skal snarest meldes til skolen. I praktisk turnus skal avdelingen også omgående ha beskjed. Ved sykdom som ikke krever legebehandling, kan studenten være borte i tre dager uten sykemelding fra lege. Meldingen gis senest første studiedag etter fraværet. Fra og med 4de sykedag skal det under enhver omstendighet leveres sykemelding fra lege.

Skolens ledelse fastsetter hvor stort fravær studentene kan ha fra praktisk og teoretisk undervisning innen de enkelte fag/områder.

7. Ønsker en student å avbryte utdanningen, må skriftlig melding sendes skolens rektor. Hvis utdanningen avbrytes, må elevnål og eventuelle andre effekter som studenten har fått av skolen, leveres tilbake.
8. Utvisning fra skolen kan skje når en student har vist atferd som i vesentlig grad står i strid med faglige eller etiske krav til en sykepleier. Skolestyret skal ta standpunkt til utvisning etter uttalelse fra lærerråd og rektor. Brudd på ordensregler i internatet kan ikke danne grunnlag for utvisning fra skolen, men kan føre til utvisning fra internatet.

Vedtak om utvisning kan påklages etter vanlige regler.

RETNINGSLINJER FOR SKRIFTLIG EKSAMEN.

Dato for den enkelte eksamen opplyses ved semesterstart, event. ved skoleårets begynnelse. Tidspunkt for eksamen angis i timeplanen.

Frammøte

Dersom en eksaminand trekker seg fra eksamenssituasjonen før eller etter at oppgaven er gitt, ansees eksamen for ikke bestått, selv om årsaken er sykdom. Ved fravær fra eksamen på grunn av sykdom må legeerklæring foreligge. Dersom en student er sykemeldt, må legeerklæring (friskmelding) foreligge før hun/han kan gå opp til eksamen. Ved fravær fra eksamen p.g.a. sykdom eller andre årsaker, kan eksaminanden gå opp til første ordinære eksamen.

Fornyede prøver. (jfr. Forskriftene av 17.11.80 paragraf 11 pkt.E)

En student som stryker i en prøve, har anledning til å avlegge prøve en gang til. Stryker studenten ved annen gangs forsøk, kan styret godkjenne til å avlegge prøve for tredje gang, etter at deler av skoleplanen er gjennomgått på nytt. Dersom en fageksamen er delt opp flere emneområder, (f.eks. psykiatri, kirurgi, medisin) må kandidaten ha bestått karakter i alle områder for at eksamen som helhet skal være bestått. Dette gjelder både hovedfag og støttefag.

Prøvene under punktene A og B (støttefag og sykepleiefaget) og Offentlig eksamen kan avlegges på nytt en gang for å forbedre karakteren. Styrets avgjørelse kan påklages på vanlig måte.

Stryker eksaminanden til avsluttende eksamen i sykepleiefaget eller til offentlig eksamen ved grunnskole i sykepleie, er det anledning til å gå opp en gang til. Prøven avlegges ved senere ordinær eksamen.

Stryker eksaminanden ved annen gangs forsøk, kan han/hun etter begrunnet søknad gis anledning til å gå opp for tredje gang, etter ha gjennomgått deler av skoleplanen på nytt.

Karaktergrader

Ved eksamener benyttes følgende karakterskala:

1.0 - 1.5 = Sg.	= Laudabilis prae ceteris
1.6 - 2.5 = Mg.	= Laudabilis
2.6 - 3.5 = Tf.	= Haud illaudabilis
3.6 - 4.0 = Ng.	= Non contemnedus
4.1 - 6.0 = Ikke	= Immatures

Spesielle forholdsregler under eksamen

Skolen holder nødvendig kladde- og innføringspapir til eksamen. Skrivsaker holder eksaminanden selv.

Yttertøy henges i garderoben, og alle vesker etc. leveres til inspektøren før papirer utleveres.

Etter at eksamensoppgaven er utdelt må det ikke finne sted noe samtale mellom eksamenskandidatene. Alle henvendelser må rettes til inspektøren. Ønsker en eksaminand å forlate rommet, må hun/han henvende seg til inspektøren, og en inspektør følger eksaminanden ut. Det skal være ro under eksamen. Den som blir ferdig før tiden for eksamen er utløpt, må forholde seg stille i ytre rom.

Når eksaminanden leverer sin besvarelse skal hun/han påse at inspektøren fører utlevert nummer på riktig navn på navnelisten. Inspektøren kontrollerer at utlevert nummer stemmer med nummer på besvarelsen. Det er ikke tillatt å gå tilbake for å hente etterglemte saker eksamensrommet før eksamenstiden er utløpet og eksamen avsluttet. Fusk, forsøk på fusk, eller medvirkning til fusk, medfører utvisning fra eksamen.

TAUSHETSLØFTE

Jeg forplikter meg til å overholde taushetsplikten i min virksomhet som sykepleierstudent.

Jeg er kjent med lovens straff for brudd på taushetsplikten.

Sykepleieloven paragraf 11. Sykepleierens taushetsplikt:

"Sykepleiere har plikt til, med de innskrenkninger som er fastsatt i lov, å iaktta taushet om det som blir betrodd dem under utøvelsen av deres virksomhet eller som de derunder får rede på om folks sykdomsforhold eller andre personlige forhold".

Haugen, Heldal, Idun: Sykepleieloven med kommentarer

Gyldendal Norsk Forlag 1984, s. 41.

MÅL FOR PRAKSISSTUDIER I GRUNNLEGGENDE SYKEPLEIE -
4 UKER, 1 SEMESTER.

Målet er at studenten:

- har forståelse for, og er i stand til å møte pasienten i en institusjon, ut fra et helhetssyn på mennesket, og med respekt for den enkelte.
- har kjennskap til en institusjons sosiale og fysiske miljø, dens funksjon og rutiner.
- forstår og tar utgangspunkt i pasientens egne opplevelser i forbindelse med institusjonalisering.
- ser sykepleierens rolle i pleieteamet/helseteamet.
- identifiserer og vurderer enkle sykepleieproblemer, og medvirker til å løse problemer i forhold til svikt eller fare for svikt i egenomsorgen.
- kjenner sykepleiens hjelpemetoder, og forsøker bevisst å bruke disse i direkte pasientkontakt.
- utvikler ferdigheter i grunnleggende sykepleie, behersker enkle prosedyrer, og utfører egenomsorgshandlinger i samarbeid med pasienter.
- utarbeider og bruker en sykepleieplan som et hjelpemiddel for å yte individuell sykepleie.
- bruker hygieniske prinsipper i det daglige arbeid på en avdeling.

PRAKSISFORDELING 2. SEMESTER

Parti A: 12 studenter
 Parti B: 13 studenter
 Parti C: 12 studenter
 Parti D: 13 studenter

2 uker	2 uker	2 uker	2 uker
Føde-Barselavd. Parti A (12)	Føde-Barselavd. Parti D (13)	Føde-Barselavd. Parti C (12)	Føde-Barselavd. Parti B (13)
Helsestasjon Parti B (13)	Helsestasjon Parti C (12)	Helsestasjon Parti A (12)	Helsestasjon Parti D (13)
Valg: HVPU, Aldershjem Bedriftshelse- tjeneste Parti C (12)	Valg: HVPU, Aldershjem Bedriftshelse, tjeneste Parti B (13)	Valg: HVPU, Aldershjem Bedriftshelse, tjeneste Parti D (13)	Valg: HVPU, Aldershjem, Bedriftshelse tjeneste Parti A (12)
Arbeid med prosjekt- oppgave Parti D (13)	Arbeid med prosjekt- oppgave Parti A (12)	Arbeid med prosjekt- oppgave Parti B (13)	Arbeid med prosjekt- oppgave Parti C (12)

MÅL FOR PRAKSISSTUDIER I FORHOLD TIL FRISKE MENNESKER OG MENNESKER
SOM ER SPESIELT UTSATT FOR HELSESVIKT - 6 UKER, 2. SEMESTER.

Forebyggende helsearbeid overfor barn/foreldre
Helsestasjon - 2 uker.

Målet er at studenten:

- kjenner til lovverket som denne delen av det forebyggende helsearbeid bygger på.
- kjenner helsesøsters ansvars- og funksjonsområde
- ser betydningen av informasjon, veiledning og undervisning til foreldre/barn, ungdom og eldre med tanke på å opprettholde best mulig helse og egenomsorg.
- ser betydningen av skolehelsetjenesten
- ser betydningen av å arbeide planmessig med problemfylte familiesituasjoner.
- tar medansvar for, og deltar i det forebyggende helsearbeid for foreldre og barn, ungdom og eldre.
- er oppmerksom på spesielle forhold i bakgrunn/kultur hos innvandrere som kan bidra til å skape problemer.
- har kunnskaper om samfunnshygiene og engasjerer seg i samfunnshygienisk arbeid med tanke på å opprettholde god helse i befolkningen.

MÅL FOR PRAKSISSTUDIER I FORHOLD TIL FRISKE MENNESKER SOM ER SPESIELT UTSATT FOR HELSESVIKT.

Forebyggende helsearbeid overfor psykisk utviklingshemmede
HVPU - 2 uker.

Målet er at studenten:

- kan redegjøre for fylkets og kommunenes omsorgstilbud, aktivitets/skoletilbud, og behandlingstilbud for de psykisk utviklingshemmede.
- får innsikt i den psykisk utviklingshemmedes livssituasjon, og i de pårørendes opplevelse av situasjonen.
- føler øket trygghet i omgang med psykisk utviklingshemmede.
- ser betydningen av forebyggende helsearbeid for å vedlikeholde/bedre den psykisk utviklingshemmedes helse og egenomsorg.
- ser og vurderer svikt eller fare for svikt i egenomsorgen, og medvirker til å løse egenomsorgsproblemer ut fra den enkeltes ressurser.
- bidrar til å opprettholde et godt og trivselsfremmede miljø i boligen/institusjonen.

MÅL FOR PRAKSISSTUDIER I FORHOLD TIL FRISKE MENNESKER SOM ER SPESIELT UTSATT FOR HELSESVIKT.

Forebyggende helsearbeid overfor friske eldre
Aldershjem - 2 uker.

Målet er at studenten:

- kan redegjøre for aldershjemmets plass og funksjon i helse/sosialomsorgen innen kommunen.
- har forståelse for det å bli gammel i dagens samfunn, og utvikler respekt og omtanke for eldre mennesker.
- ser betydningen av forebyggende helsearbeid for å øke den eldres trivsel og egenomsorg.
- deltar i å tilrettelegge et utviklende/stimulerende miljø til de eldre.
- forstår betydningen av å støtte og oppmuntre de eldre til å ta initiativ og avgjørelse, til å tilpasse seg en ny situasjon og/eller til å lære nye ferdigheter.
- samarbeider med den eldre om å utføre de gjøremål som er nødvendig for å dekke grunnleggende behov.

MAL FOR PRAKSISSTUDIER I FORHOLD TIL FRISKE MENNESKER SOM ER
SPESIELT UTSATT FOR HELSESVIKT:

Forebyggende helsearbeid overfor friske yrkesaktive mennesker
Bedriftshelsetjenesten - 2 uker.

Målet er at studenten:

- kjenner lovverket som denne delen av det forebyggende helsearbeid bygger på.
- kjenner bedriftshelsetjenestens ansvarsområde, og funksjonsområdene til de yrkesgrupper som samarbeider innen denne tjenesten (spes. bedriftssykepleiers funksjon).
- kan redegjøre for hvordan arbeidsmiljø og arbeidstilfredsstillelse kan virke innpå helse og egenomsorg.
- har forståelse for fremmedarbeideres bakgrunn/kultur, og hvordan den eventuelt kan skape problemer i en arbeidssituasjon.
- vurderer/diskuterer problemer og ressurser i forbindelse med forebyggende helsearbeid.
- bidrar med ideer/deltar i forebyggende tiltak som kan bedre arbeidsmiljø og fremme helse for de ansatte i bedriften.

PRAKSIS-BEKREFTELSE

Grunnleggende sykepleie - 4 uker, 1. semester.

Student:

Tidsperiode:

Praksissted:

Fraværsdager:

1. Studentens forståelse for sykepleierens funksjonsområder innen det aktuelle praksisfelt.

Kommentarer fra kontaktsykepleier/sykepleiere:

.....
.....
.....

2. Studentens interesse/initiativ for å tilegne seg sykepleieferdigheter i grunnleggende sykepleie.

Kommentarer fra kontaktsykepleier/sykepleiere:

.....
.....
.....

3. Skriftlig oppgave i forbindelse med praksisstudiene

.....
.....
.....

Studentens kommentar:

.....
.....
.....

Sykepleielærers kommentar:

.....
.....
.....

Dato: Student:

Kontaktsykepleier:

Avdelingssykepleier:

Sykepleielærer:

Rektor:

VEDLEGG NR. 13

PRAKSIS-BEKREFTELSE

Friske mennesker som er spesielt utsatt for helsesvikt.

Forebyggende helsearbeid - 6 uker, 2. semester.

Studenter skal ha en praksisbekreftelse for hver 2 ukers periode
(3)

Student:

Tidsperiode:

Praksissted:

Fraværsdager:

1. Studentens forståelse for den aktuelle pasient livssituasjon, og for forebyggende helsearbeid innen det aktuelle felt.

Kommentarer fra praksisfeltet:

.....
.....
.....

2. Studentens interesse/initiativ for å tilegne seg ferdigheter i forebyggende helsearbeid overfor den aktuelle klientgruppe.

.....
.....
.....

3. Skriftlig oppgave i forbindelse med praksisstudiene:

.....
.....
.....

Studentens kommentar:

.....
.....
.....

Sykepleielærers kommentar:

.....
.....

Dato: Student:

Praksisveiledere:

Sykepleielærer:

Rektor:

RETNINGSLINJER FOR KONSTRUERING AV STUDENTENES VAKTPLANER.

1. STUDIEAR.

Studenten og praksisveileder setter opp vaktplan i samarbeid før, eller når praksisstudiene starter. Kopi av vaktplanen leveres-/sendes til sykepleielærer med tanke på avtale om konferanse-/følgedager.

Hver praksisuke er på 30 timer.

Praksistiden legges fortrinnsvis på ukens fem første dager, med et gjennomsnittlig timetall på 6 timer pr. dag.

Spisepause kommer utenom dette.

Vaktene kan være fordelt på dag og kveldstid og i spesielle tilfeller nattetid, ut fra en vurdering for å finne best mulig læresituasjoner for studentene.

Innenfor denne tidsramme gis studentene noe anledning til å arbeide med sitt skriftlige materiale tilknyttet praksisstedet. F.eks. innhenting av informasjon; intervjuer o.s.v.

FORSKRIFT OM BEGRUNNELSE OG KLAGE VED EKSAMEN M.V. VED
HELSEFAGHØGSKOLER

Fastsett av Kultur- og vitenskapsdepartementet 10. februar 1986
med hjemmel i kongelig resolusjon av 16. desember 1977.

Forskriften trer i kraft fra 1. april 1986. Fra samme tid bortfal-
ler alle tidligere forskrifter og regler om begrunnelse og klage
ved eksamen m.v. for den enkelte helsefaghøgskole.

§ 1. Klageadgang og veiledning.

Karakter som skal føres på vitnemål eller vurderingsvedtak
for deleksamener som inngår i slike karakterer, kan påklages
etter bestemmelsene i denne forskrift.

Klage på karakter ved muntlig prøve/eksamen og praktisk
prøve/eksamen, praktisk dyktighet eller etter løpende
evaluering gjennom studietiden (standpunktkarakterer) kan
bare gjelde formelle feil, jf. §7.

Studentene skal på forhånd være gjort kjent med sine
rettigheter etter denne forskrift.

§ 2. Begrunnelse.

Eksamenskandidat ved helsefaghøgskole har rett til å få en
begrunnelse for sensuren av egne eksamenprestasjoner.
Begrunnelsen gis av sensor eller faglæreren.

Dersom sensor/faglærer finner det hensiktsmessig eller
studenten ønsker det, kan begrunnelsen gis skriftlig. Når en
prøve eller eksamen bedømmes til "ikke bestått", skal det
alltid gis skriftlig begrunnelse.

Fristen for å kreve begrunnelse er 7 dager fra studenten er
gjort kjent med sensurvedtaket eller burde ha gjort seg kjent
med det.

§ 3. Dokumentinnsyn.

Etter at karakteren er fastsett, har en student rett til å
gjøre seg kjent med sin egen skriftlige besvarelse.

En student kan ikke kreve å gjøre seg kjent med andre
besvarelser uten skriftlig samtykke fra vedkommende.
Er det gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen,
(sensorveiledning), skal de være tilgjengelige for kandidat-
ene etter at sensuren er falt.

§ 4. Framsetting av klage på karakter.

Begrunnet klage over eksamenskarakteren skal framsettes
skriftlig overfor rektor eller annen administrativ leder ved

høgskolen.

Klageskrivet må være undertegnet av klageren eller dennes fullmektig.

Ved klage over eksamenskarakteren ved gruppeeksamen må klageskrivet være undertegnet av minst halvparten av gruppen.

§ 5. Frist for klage.

Klagefristen er 10 dager fra det tidspunkt studenten ble kjent med eksamenskarakteren eller burde ha gjort seg kjent med den. Hvis studenten har krevd begrunnelse, løper klagefristen fra det tidspunkt studenten ble gjort kjent med begrunnelsen eller burde ha gjort seg kjent med den.

Klager som har oversittet klagefristen, skal likevel kunne få prøvd sin klage dersom klageren gjør det sannsynlig at forsømmelsen ikke kan legges ham/henne eller fullmektig til last. Klagen skal under ingen omstendighet tas til behandling dersom det er gått mer enn ett år siden karakteren ble fastsatt. Klageorganet, jf. §7, avgjør om klage ved oversittet frist skal tas opp til behandling.

§ 6. Behandling av klage.

Klagen behandles i første hånd av de samme som hadde ordinær sensur av oppgaven. Dersom klageren ikke aksepterer resultatet av denne behandling, som også skal innbefatte skriftlig begrunnelse for sensurvedtaket, får klageren en frist på 10 dager for å meddele om klagen opprettholdes. Opprettholdes klagen, oppnevner høgskolens øverste interne organ 2 nye sensorer. Departementet kan gi nærmere regler om oppnevningen av sensorer.

De nye sensorene vurderer sensurvedtak og begrunnelsen for det. Finner klagesensorene at det er et påtakelig misforhold mellom prestasjon og vurderingsvedtak, fatter de nytt vedtak til gunst eller ugunst for klageren og gir begrunnelse for sitt vedtak. Dette vedtak er endelig.

I fag der den endelige karakteren fastsettes etter at muntlig prøve/eksamen er avholdt, skal det før den nye karakteren fastsettes, avholdes ny muntlig prøve/eksamen.

Svar på klagen med den endelige karakter skal sendes klageren så snart som mulig, og seinest 3 måneder etter at klagen er mottatt.

§ 7. Klage over formelle feil.

For studenter ved regionale høgskoler skal klager over formelle feil ved eksamen eller prøver som nevnt i 1 behandles av det regionale høgskolestyret eller av det klageorgan som dette gir fullmakt. For studenter ved private høgskoler skal tilsvarende klage over formelle feil behandles av høgskolens styre eller av det klageorgan som dette gir fullmakt. Finner klageorganet feil som kan ha hatt betydning

for utfallet, opphever det sensurvedtaket og bestemmer om det skal foretas ny sensur eller holdes ny eksamen. Denne avgjørelsen er endelig.

§ 8. Endring av vurderingsvedtak.

Gir klagebehandlingen endret eksamenskarakter, føres denne inn i høgskolens eksamensprotokoll, og ny karakterutskrift utferdiges.

§ 9. Utfyllende bestemmelser.

Høgskolens øverste interne organ kan gi nærmere regler om klage ved deleksamen, jf. § 1, 1. ledd.

For øvrig gjelder reglene i Forvaltningslovens kap. VI.